

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Zadanie 1. Przedsięwzięcie szkoleniowe

Projektowanie uniwersalnej kultury - dostępność w instytucjach kultury

Strategia wdrażania dostępności w oparciu o Model Dostępnej Kultury

Dokument jest narzędziem pomocnym w stworzeniu strategii wdrażania dostępności w instytucji kultury. Wskazuje najważniejsze zagadnienia i obszary, które mogą być wzięte pod uwagę w sytuacji tworzenia planu inicjowania i rozwijania dostępności w oparciu o Model Dostępnej Kultury.

Regulamin zadania 1 w projekcie „Projektowanie uniwersalnej kultury – dostępność w instytucjach kultury”, definiuje Strategię wdrożenia modelu dostępności jako – dokument opisujący sposób wdrożenia modelu dostępności, uwzględniający m.in. cele i harmonogram działań, dobór narzędzi niezbędnych do tworzenia oferty kulturalnej z partycypacyjnym udziałem grupy docelowej, opis zasad komunikacji z grupą docelową oraz interesariuszami działań IK, sposobu identyfikacji potrzeb i doboru środków ich zaspokajania, identyfikację ryzyk, sposoby weryfikacji sukcesu oraz niezbędne zasoby.

Tworzenie strategii ma być Wynikiem ciągu szkoleń i sesji tutorskich oraz pracy nad autodiagnozą, które są zaproponowane każdej instytucji kultury włączonej w to działanie.

Opracowywanie strategii jest pomyślane jako proces, w który należy zaangażować jak najwięcej pracowników i pracowników każdej instytucji. Punktem wyjścia do tworzenia strategii jest obecna, zidentyfikowana w całym spektrum działań projektowych sytuacja instytucji kultury. W oparciu o ten stan proponujemy stworzyć strategię w dwóch wymiarach – planu krótkoterminowego i długoterminowego. Spojrzenie na instytucję w tych dwóch wymiarach pozwoli, naszym zdaniem, najlepiej przygotować się do wdrażania zmian systematycznych, efektywnych i odpowiadających rzeczywistym możliwościom instytucji kultury. Pozwoli też odpowiedzieć na oczekiwania odbiorców ze szczególnymi potrzebami, zwłaszcza osób z niepełnosprawnością i osób starszych.

Dokument wskazuje elementy, które można wziąć pod uwagę przy budowaniu strategii wdrażania dostępności w oparciu o Model Dostępnej Kultury. Poszczególne punkty/obszary mogą zostać dowolnie rozszerzone według uznania instytucji kultury, uwspólnianie z procedurami wewnętrznymi instytucji lub dostosowane do już istniejących dokumentów.

Dokument ma charakter roboczy, ostateczny kształt strategii zależy od zarządzających i zespołu instytucji kultury. Rekomendujemy udzielenie odpowiedzi we wszystkich, wyszczególnionych poniżej obszarach w rygorze: minimalna liczba słów: 200; maksymalna liczba słów: 750.

I. Stan obecny

I.1. Rodzaj instytucji kultury, zespół i podejmowane działania

Wypełniając ten punkt można skorzystać z opublikowanego na stronie www instytucji, a wymaganego przez Ustawę o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, opisu działań podejmowanych przez IK. W tej części proszę uwzględnić zwłaszcza:

I.1.1. Nazwę, rodzaj instytucji kultury i założenia programowe.

Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera jest samorządową instytucją kultury, za pomocą której Miasto Bydgoszcz wykonuje zadania z zakresu prowadzenia działalności kulturalnej. Podstawowym celem Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera jest prowadzenie wielokierunkowej działalności na rzecz tworzenia i upowszechnienia kultury, w szczególności poprzez:

- organizację i współorganizację przedsięwzięć kulturalnych o zasięgu lokalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym;
- realizację i prezentację projektów artystycznych, edukacyjnych i prospołecznych;
- prowadzenie działalności wystawienniczej, zarówno w formie ekspozycji stałych jak i czasowych w zakresie kultury, nauki oraz techniki;
- podejmowanie różnorodnych form działalności edukacyjnej i animacyjnej, służących rozwojowi kreatywności i zwiększaniu dostępności kultury dla różnorodnych grup odbiorców;
- współpracę z lokalnymi animatorami i podmiotami kultury na rzecz rozwoju tożsamości kulturalnej Miasta Bydgoszczy;
- współpracę z instytucjami w kraju i zagranicą w zakresie realizacji wspólnych inicjatyw artystycznych, naukowych i społecznych;
- realizację projektów z zakresu współpracy i wymiany międzynarodowej;
- prowadzenie działalności impresaryjnej w dziedzinie kultury;
- prowadzenie działalności wydawniczej, reklamowej i promocyjnej w dziedzinie kultury.

Przedmiotem statutowej działalności jest: 1) wykorzystanie potencjału nauki i kultury do wszechstronnego rozwoju kompetencji i kreatywności; 2) popularyzacja nauki oraz edukacji; 3) upowszechnianie wiedzy z zakresu tożsamości i dziedzictwa kulturowego miasta oraz regionu, ze szczególnym uwzględnieniem tożsamości wodnej; 4) tworzenie i udostępnianie interaktywnych ekspozycji oraz wystaw stałych i czasowych w zakresie kultury, nauki i dziedzictwa kulturowego; 5) organizowanie i współorganizowanie nowoczesnych form działalności edukacyjnej popularyzującej różne dziedziny nauki, techniki oraz nowe technologie.

I.1.2. Zespół, kompetencje pracowników i pracownic.

Mila Burchart – główna specjalistka ds. programowych. Studiowała polonistykę (MISH UJ) i antropologię społeczną (ISNS UW). W Młynach Rothera odpowiedzialna za program przestrzeni wielokulturowej Nowe Miejsce. Współautorka raportu dot. użytkowania prostego języka w przestrzeni publicznej (Latvijas Universitate), społecznych projektów z/dla osób g/Głuchych z doświadczeniem uchodźczym (Świetlica Krytyki Politycznej), koordynatorka i uczestniczka programów wzmacniających samorzecznictwo grup narażonych na wykluczenie (EYF, Ternype, HIAS Europe, Luna6 Community Resource Center), współpracuje z organizacjami zajmującymi się prawami człowieka i pomocą humanitarną, przygotowuje teksty w ETR i plain language dla litewskich i łotewskich instytucji kultury. Posiada certyfikaty koordynatorki dostępności (Studium Prawa Europejskiego), Diversity, Equity and Inclusion (Ashoka Europe, University of South Florida).

Regina Dąbkowska – historyczka, absolwentka Wydziału Nauk Historycznych UMK. Do 2024 r. pracowniczka Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku, Delegatury w Bydgoszczy. W Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera pełni funkcję głównej specjalistki do spraw programowych. Podczas pracy w Instytucie Pamięci Narodowej zdobyła doświadczenie w pracy z osobami starszymi.

Dagmara Lewandowska – specjalistka ds. programowych, absolwentka Liceum Plastycznego im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, ukończyła historię sztuki na UMK, ekonomię na KPSW i Przygotowanie pedagogiczne (studia podyplomowe) w Gdańskiej Wyższej Szkole Humanistycznej. Współpracowała z Solskim Centrum Kultury i Muzeum Okręgowym im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy. Ma doświadczenie w pracy z osobami z niepełnosprawnościami i szczególnymi potrzebami oraz osobami starszymi. W Młynach Rothera odpowiedzialna za przygotowanie programu dla osób starszych. Tworzyła ścieżki zwiedzania dla osób słabowidzących i niewidomych, prowadziła warsztaty sensoryczne, współpracuje z fundacjami działającymi na rzecz osób z zespołem Downa, podczas których prowadziła warsztaty plastyczne pozwalające rozwinąć umiejętności manualne.

Jakub Łyczek – główny specjalista ds. programowych, absolwent zarządzania dziedzictwem kulturowym i ochrony zabytków oraz przewodnictwa i pilotażu turystycznego na Uniwersytecie im. Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, autor scenariuszy oprowadzania dla osób g/Głuchych i niedosłyszących oraz osób niewidomych i słabowidzących, współrealizator projektu “Węzły dostępne” (Kultura Dostępna 2023) i “Historii wielu pomyłek, czyli o budowaniu kultury przyjaznej osobom neuroróżnorodnym” (Kultura Dostępna 2024). Współpracuje z bydgoskim oddziałem Polskiego Związku Głuchych, posiada doświadczenie w nauczaniu osób g/Głuchych języka angielskiego.

Zuzanna Szmidt – główna specjalistka ds. programowych, animatorka kultury, slamerka, organizatorka i promotorka slamu poetyckiego w Polsce. Stworzyła Tupot Poetycki (jedną z mocniejszych scen w kraju). Od dekady związana z działalnością Fundacji Muzyki Współczesnej i Form Interdyscyplinarnych – MOZG. Współtworzy rozwiązania z zakresu dostępności w pracy Działu Programowego.

Anna Triebwasser – główna specjalistka ds. projektowania doświadczeń, pełniąca w Młynach Rothera funkcję koordynatorki dostępności. Absolwentka wzornictwa na Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku i Studiów miejskich na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Autorka kart komunikacji Młynów Rothera, na co dzień czuwa nad dostępną komunikacją w instytucji i wdrażaniem rozwiązań z zakresu dostępności w przestrzeni Młynów.

I.1.3. Działania będące w stałej ofercie instytucji oraz działania nietypowe, podjęte na przykład w ostatnim roku działalności.

- W roku 2020, w ramach współpracy z SHOPA. Design & Strategy, przeprowadzane były badania publiczności. Część badań objęła seria spotkań focusowych dotyczących dostępności. Przeprowadzono wywiady pogłębione z ekspertami związanymi ze środowiskiem g/Głuchych oraz osób ze spektrum autyzmu. Po badaniach został sporządzony raport z rekomendacjami, których część została wdrożona przez instytucję.
- Możliwe jest zwiedzanie wystawy stałej z udziałem przewodników, którzy w ramach współpracy z Zespołem Szkół im. Braille’a oraz bydgoskim oddziałem Polskiego Związku

Głuchych opracowali specjalnie dostosowane ścieżki zwiedzania. Dzięki realizacji projektu “Węzły Dostępne” (Kultura Dostępna 2023) trasy obejmują zarówno elementy audiodeskrypcji, jak i tłumaczenie na polski język migowy, co zapewnia dostępność dla osób z różnorodnymi ograniczeniami sensorycznymi.

- Od maja 2024 roku w instytucji działa przestrzeń dla rodzin, której operatorem jest Stowarzyszenie Wspierające Opiekunów Dzieci z Niepełnosprawnościami MY TEŻ. Przestrzeń ta stanowi nie tylko miejsce do spędzania czasu dla rodzin z dziećmi, ale także platformę do integracji oraz wsparcia opiekunów osób z niepełnosprawnościami. Kilka razy w tygodniu organizowane są zajęcia dla najmłodszych, które obejmują aktywności edukacyjne i rekreacyjne, dostosowane do potrzeb dzieci o różnym stopniu sprawności. Dodatkowo, stworzono sieć wsparcia dla opiekunów, która oferuje pomoc merytoryczną, emocjonalną i praktyczną, umożliwiając im wymianę doświadczeń oraz uczestnictwo w szkoleniach i warsztatach dedykowanych specyficznym wyzwaniom związanym z opieką nad osobami z niepełnosprawnościami.
- Wystawy czasowe są jednym ze stałych elementów działalności Młynów Rothera. Tak również było w 2024 roku. Jedną z zorganizowanych wystaw była ekspozycja rzeźb balansujących autorstwa Jerzego Kędziory – *Uniesienie*. W trakcie przygotowań do demontażu wystawy zaproponowaliśmy nietypowe działanie, które pozwoliło osobom słabowidzącym i niewidomym poznać twórczość artysty. Zaprosiliśmy grupę dzieci i młodzieży słabowidzących i niewidomych w celu obejrzenia wystawy, zaraz po jej demontażu. Umożliwiliśmy poznanie poprzez dotyk każdej z prezentowanych rzeźb i przyjrzenie im się z bliska, co nie było możliwe w okresie ich ekspozycji, gdyż rzeźby wisiały kilka metrów nad ziemią.
- Drugą wystawą czasową zorganizowaną w 2024 roku była wystawa *Przez dotyk*. Wystawa prezentowała ceramiczne dzieła artystki i jej męża. Wystawa, zgodnie z ideą artystki, była w pełni dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością wzroku. Każdy eksponat można było dotknąć, a także przeczytać o nim informacje zapisane w piśmie punktowym, które zostały przygotowane przy współpracy z lokalnym ośrodkiem szkolno-wychowawczym dla dzieci i młodzieży słabowidzącej i niewidomej.
- W 2024 roku zorganizowano cykl wydarzeń, który pozwolił na otwarcie platformy do rozmowy i wspólnego szukania rozwiązań wraz z publicznością dorosłych osób w spektrum autyzmu, osób neuroróżnorodnych oraz osób z fobią społeczną. Zorganizowano spotkania

autorskie, debaty, spektakle, a także stworzono przestrzeń do uczestnictwa w kulturze, minimalizującego czynniki stresogenne dla osób z fobią społeczną.

- Dzięki uczestnictwu w projekcie *Projektowanie Uniwersalne Kultury - edycja 2024*, a przede wszystkim w ramach tutoringów stacjonarnego oraz online, podjęliśmy działania mające na celu przede wszystkim uporządkowanie i zebranie wszystkich wprowadzonych do tej pory elementów zwiększających dostępność instytucji, które zostały wypracowane przy okazji różnych dofinansowań i były prowadzone przez wielu pracowników instytucji. Efektem tych działań jest m.in.:
- tekst w ETR i tekst czytany maszynowo o instytucji
- film o zakresie działalności instytucji w pjm
- nowe teksty do Totupointów
- nowa zakładka na [www Dostępność](#), uwzględniając obszary dostępności

I.1.4. Współpracę ze środowiskami, organizacjami i podmiotami lokalnymi, nie tylko związanymi z osobami z niepełnosprawnością i osobami starszymi.

- Od 2021 r. współpracujemy z bydgoskim oddziałem Polskiego Związku Głuchych, konsultując rozwiązania mające na celu wdrażanie dostępnej oferty. Współpracujemy również z Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym Nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. L. Braille'a w Bydgoszczy i Stowarzyszeniem Vivus Supremus. Oprócz cyklicznych oprowadzań dla podopiecznych tych podmiotów przygotowanych we współpracy z ich ekspertami, Młyny Rothera są również miejscem organizacji wydarzeń mających na celu wzmocnienia świadomości dotyczących wyzwań osób z niepełnosprawnościami. Zorganizowano m.in. edycje "Spaceru w ciemność", zajęć z zakresu pisma punkowego oraz wystawę "Ja nie widzę ciebie, ty zobacz mnie".
- W 2022 r. podjęliśmy współpracę z Fundacją Dziewczyny w Spektrum w związku ze spotkaniem dotyczącym książki Ewy Furgał, a wydarzenie pozwoliło nam na ustalenie standardów prowadzenia spotkań przyjaznych dla osób neuroróżnorodnych.
- Dzięki współpracom z fundacjami i stowarzyszeniami, a także otwarciem przestrzeni wielokulturowej Nowe Miejsce, możliwe było wypracowanie rozwiązań wspierających funkcjonowanie w instytucji kultury osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa, a także osób narażonych na wykluczenie.
- Goszczenie w siedzibie instytucji Festiwalu Lato Wolnej Miłości pozwoliło na opracowanie we współpracy z ekspertami i aktywistami inkluzywnego sposobu komunikowania o

wydarzeniach oraz przeszkolenie kadry z języka inkluzywnego. Współpraca ta pozwala nam świadomie budować program.

- Współpraca z Fundacją Sensorium oraz Stowarzyszeniem Wspierającym Opiekunów Dzieci z Niepełnosprawnościami MY TEŻ zaowocowała organizacją wydarzeń z okazji Światowego Dnia Świadomości Autyzmu (2023 i 2024). We współpracy z Propsyche zorganizowano Światowy Dzień Świadomości Choroby Alzheimera.
- W 2023 r. zostaliśmy partnerami projektu "(Nie)widzialni" Fundacji StwardnienieRozsiane.Info.

Ze względu na fakt, iż instytucja chce rozwijać się w oparciu o relacje i współpracy, w maju 2024 utworzona została oddzielna komórka organizacyjna, tj. Biuro Współpracy. W każdym roku działalności w ramach współpracy z innymi instytucjami kultury, organizacjami pozarządowymi, Komisją Dialogu Obywatelskiego, Urzędem Miasta Bydgoszczy, przedsiębiorstwami, osobami prywatnymi organizujemy ponad 240 wydarzeń. Wydarzenia realizowane we współpracy dotyczą różnych obszarów, w tym m.in., interpretacji dziedzictwa kulturowego, popularyzacji nauki, współpracy kultury i biznesu.

Poniżej przedstawiamy opis wybranych współprac:

1. Lato Wolnej Miłości to festiwal, którego dwie edycje (2022 i 2023) odbyły się w siedzibie naszej instytucji. Wydarzenie koncentruje się na wsparciu i celebracji społeczności LGBTQ+, poprzez organizację warsztatów, paneli dyskusyjnych, spotkań autorskich, performansów, wystaw, projekcji filmów.
2. *Na styku kultury i nauki* – cykl realizowany we współpracy z *Pismem. Magazynem do czytania*, w ramach którego w roku 2024 rozmawialiśmy z popularyzatorkami nauki o tym, jak przekazywać i upowszechniać naukę we współczesnej kulturze – budować mosty między dziedzinami, przystępnie tłumaczyć świat bez wpadania w pułapkę nadmiernych uproszczeń, ocalać wiedzę naukową w erze postprawdy i dezinformacji.
3. Fundacja Emic współpracuje z Młynami Rothera od pełnoskalowej agresji rosyjskiej w Ukrainie. W ramach współprac zorganizowaliśmy kilkadziesiąt wydarzeń dla osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa, w tym – porady prawne, konsultacje psychologiczne, naukę języka, warsztaty, spotkania dla społeczności.
4. Stowarzyszenie Rozkwit popularyzuje kulturę białoruską i tworzy przestrzeń do spotkania i dialogu. We współpracy regularnie organizowane są spotkania dotyczące białoruskich

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

tradycji, spotkania mające na celu wzmocnienie społeczności, warsztaty kulinarne, projekcje filmów.

Ponadto, w roku 2024 pilotażowo zrealizowano dwie edycje mikrograntów (mikrogranty młodzieżowe oraz mikrogranty dla NGO) - program wsparcia oddolnych inicjatyw lokalnych, w ramach którego beneficjenci mogli realizować wydarzenia o charakterze kulturalnym, naukowym, edukacyjnym, ekologicznym i społecznym. W ramach tego programu zrealizowano m.in. warsztaty tworzenia tyflografik, warsztaty szycia dla młodzieży, zwiedzanie stałej wystawy *Węzły. Opowieść o mieście nad rzeką* dla osób z afazją we współpracy z Wydziałem Psychologii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, warsztaty WenDo.

II. Działalność na rzecz osób z niepełnosprawnością i osób starszych

Wypełniając ten punkt należy przede wszystkim wymienić i krótko scharakteryzować działania podjęte w ciągu ostatnich trzech lat, warto też krótko podsumować wyniki autodiagnozy przeprowadzonej w ramach PUK. W tej części proszę opisać zwłaszcza:

II.1. Kiedy w instytucji kultury zostały podjęte pierwsze działania na rzecz osób z niepełnosprawnością i osób starszych?

Pierwsze działania na rzecz osób z niepełnosprawnością i osób starszych zostały podjęte już od początku udostępniania przestrzeni instytucji publiczności, czyli latem 2021 roku. (Instytucja została utworzona w grudniu 2019 roku, natomiast pierwsze działania pozwalające na bezpośredni kontakt z publicznością miały miejsce latem 2021 roku, po zakończeniu prac rewitalizacyjnych kompleksu Młynów Rothera i częściowym zniesieniu obostrzeń związanych z pandemią koronawirusa.) Wśród grup odwiedzających wówczas Młyny Rothera silną reprezentację stanowiły grupy z Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. L. Braille'a w Bydgoszczy i Stowarzyszenia Vivus Supremus oraz podopieczni bydgoskich domów seniora, domów dziennego pobytu oraz Uniwersytetu Trzeciego Wieku Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego.

II.2. Jakie są kompetencje pracowników i pracownic instytucji kultury w zakresie obsługi widzów z niepełnosprawnością i osób starszych?

W 2023 roku przed oraz podczas realizacji projektu *Zobacz i usłysz kulturę* w ramach dofinansowania *Kultura bez barier* odbyły się szkolenia i konsultacje m.in. z Polskim Związkiem Niewidomych w Bydgoszczy oraz z Polskim Związkiem Głuchych - oddział w Bydgoszczy. Ponieważ był to jeden z

pierwszych projektów, który miał na celu zwiększenie dostępności w nowo powstałej instytucji, niezbędne było poznanie potrzeb osób z niepełnosprawnością i osób starszych, a następnie przeprowadzenie odpowiednich działań w przestrzeni budynku i na pierwszej wystawie stałej - *Węzły. Opowieść o mieście nad rzeką*. W ramach projektu odbyło się szkolenie pracowników w zakresie: potrzeb osób z niepełnosprawnością w obszarze widzenia; potrzeb osób z niepełnosprawnością w obszarze słyszenia; modelu zapewniania dostępności oferty i zasobów instytucji kultury.

W 2023 roku pracownicy działu programowego uczestniczyli w szkoleniu stacjonarnym w Warszawie, które poruszało kwestię obsługi odwiedzających korzystających z psa przewodnika. Szkolenie zostało zorganizowane przez Polski Związek Niewidomych w Warszawie i obejmowało zarówno teorię, jak i część praktyczną. Podczas szkolenia pracownicy poznali wiele praktycznych wskazówek zarówno od pracowników PZN, jak i od osób niewidomych.

Również w 2023 roku w ramach dofinansowania *Kultura Dostępna* odbyły się konsultacje z kujawsko-pomorskim ośrodkiem szkolno-wychowawczym dla dzieci i młodzieży słabowidzącej i niewidomej w Bydgoszczy oraz lokalnym oddziałem PZG w celu zapewnienia dostępności wystawy stałej *Węzły* dla osób z niepełnosprawnością wzroku i słuchu. Pracownicy, a w szczególności przewodnicy po wystawie, poznali wiele praktycznych wskazówek dotyczących obsługi grup zorganizowanych ze szczególnymi potrzebami oraz podstawowe zasady audiodeskrypcji i gotowe audiodeskrypcje zdjęć prezentowanych na wystawie.

Kompetencje pracowników i pracownic instytucji kultury w zakresie obsługi widzów z niepełnosprawnościami oraz osób starszych obejmują więc, w obecnym stanie, podstawową znajomość zasad *savoir-vivre'u* dotyczących interakcji z osobami z niepełnosprawnościami ruchu, wzroku i słuchu. Szkolenia, które odbyły się na przestrzeni ostatnich lat, miały na celu podniesienie świadomości w zakresie potrzeb tej grupy gości oraz wykształcenie umiejętności umożliwiających ich skuteczne wsparcie podczas wizyt w instytucji. Pracownicy nabyli wiedzę dotyczącą m.in. sposobów komunikacji z osobami niewidomymi i słabowidzącymi, jak również zasad porozumiewania się z osobami g/Głuchymi i niedosłyszącymi.

Pomimo odbytych szkoleń, obserwujemy niedostateczną pewność wśród pracowników i pracownic w stosowaniu nabytej wiedzy w praktyce. Jest to szczególnie widoczne w kontekście szybko rozwijającego się Działu Gościnności, który odpowiedzialny jest za bezpośrednią obsługę widowni. Ze względu na wzrost liczby pracowników i pracownic w tym dziale oraz zmieniające się potrzeby osób

odwiedzających, pojawiają się luki kompetencyjne, które diagnozujemy jako obszar wymagający dalszej pracy.

II.3. W jakich rolach pojawiły się i pojawiają się w instytucji kultury osoby z niepełnosprawnością i osoby starsze?

a) Jako uczestniczki i uczestnicy wydarzeń:

Osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby starsze regularnie uczestniczą w organizowanych przez nas wydarzeniach kulturalnych. Jest to możliwe dzięki architektonicznemu dostosowaniu przestrzeni oraz rosnącej świadomości w projektowaniu działań programowych. Program kulturalny tworzony jest w oparciu o pogłębiającą się współpracę z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych, co pozwala na lepsze uwzględnianie ich potrzeb.

B) Jako odwiedzające i odwiedzający obiekt

Z uwagi na specyfikę i formę działania naszego obiektu, można do nas przyjść niekoniecznie z myślą o udziale w konkretnym wydarzeniu czy zwiedzaniu wybranej wystawy. Dlatego oddzielną kategorią jest zadbanie o komfort osób wchodzących - odwiedzających nasz obiekt lub po prostu udających się na punkt widokowy.

C) Jako uczestniczki i uczestnicy wydarzeń dedykowanych

Organizujemy także specjalne wydarzenia dedykowane osobom starszym oraz osobom o szczególnych potrzebach, takie jak warsztaty, oprowadzania tematyczne oraz spotkania.

D) Jako współpracowniczki i współpracownicy

Wśród naszych konsultantek i konsultantów są osoby z niepełnosprawnościami, które nie tylko zajmują się kwestiami związanymi z dostępnością, ale także realizują projekty w ofercie instytucji. Osoby z niepełnosprawnościami są zaangażowane w staże, wolontariaty. Współpracują z nami podczas obsługi wydarzeń, oprowadzają po wystawach czasowych, pracują w charakterze ekspertów i ekspertek, konsultując ofertę kulturalną instytucji, prowadząc szkolenia, warsztaty, a także uczestnicząc w panelach dyskusyjnych.

E) Jako pracowniczki i pracownicy

W instytucji w przeszłości zatrudnione były osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności, obecnie w naszym zespole znajdują się także osoby neuroróżnorodne.

F) Jako konsultantki i konsultanci

Działania prowadzone w zakresie poprawy dostępności instytucji, które odbyły się przede wszystkim w 2023 roku, były poprzedzone oraz zakończone konsultacjami i testowaniem wprowadzonych zmian i rozwiązań.

II.3.1. Jakie działania na rzecz tych osób są podejmowane przez instytucję kultury?

A) Działania na rzecz uczestniczek i uczestników wydarzeń:

Stopniowo wprowadzamy formę komunikacji i przekazywania informacji o wydarzeniach poprzez przedprzewodniki do wydarzeń (te do tej pory są standardem przy wydarzeniach z finansowaniem zewnętrznym, m.in. cykl spotkań w ramach projektu *Wywiad-rzeka. Rozmowy o mieście* finansowanego w programie Kultura-Interwencje 2024 oraz *Historia wielu pomyłek, czyli o budowaniu kultury przyjaznej osobom neuroróżnorodnym* finansowanego w programie Kultura Dostępna 2024).

Dbamy, by przynajmniej spotkania i debaty realizowane z dofinansowań ministerialnych, były tłumaczone na PJM. Zapewniliśmy tłumaczenie także podczas briefingów prasowych, warsztatów i konsultacji, które towarzyszyły aplikacji miasta do tytułu Europejskiej Stolicy Kultury.

Utrzymujemy kontakt z grupami osób ze szczególnymi potrzebami, które informujemy o zaplanowanych wydarzeniach, podczas których jesteśmy zagwarantować ich dostępność.

Opracowujemy specjalne ścieżki zwiedzania dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością wzroku i słuchu, żeby zapewnić jednakową dostępność merytoryczną.

Współpracujemy ze stowarzyszeniami, organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami, udostępniając przestrzeń oraz zasoby do organizacji dedykowanych wydarzeń czy spotkań.

B) Działania na rzecz osób odwiedzających nasz obiekt

Poprawiamy dostępność architektoniczną budynku.

Ulepszamy systemy ułatwiające korzystanie z oferty instytucji. Posiadamy pętle indukcyjne, korzystamy z platformy Migam.pl oraz znaczników TOTUPOINT.

Ustawiamy systemy informacyjne i oznaczenia przestrzeni, żeby ułatwić dostęp do wybranej części budynku, który nie jest prostym ciągiem komunikacyjnym

C) Działania na rzecz uczestniczek i uczestników wydarzeń dedykowanych

Wiele z wydarzeń dedykowanych tłumaczonych jest na Polski Język Migowy (PJM), co zwiększa ich dostępność.

W miarę możliwości staramy się także udostępniać artefakty z wystaw, aby osoby z niepełnosprawnością wzroku mogły ich dotknąć – np. podczas wystawy ceramiki Teresy Miotke czy rzeźb balansujących Jerzego Kędziory

Prowadzimy po wystawie stałej *Węzły* oprowadzania dedykowane grupom ze szczególnymi potrzebami

II.4. Jakie obszary dostępności wg Modelu Dostępnej Kultury są ujęte w działaniach instytucji?

a) Widzenie

UŁATWIENIA

- W 8 miejscach zamontowane są znaczniki TotuPoint
- Przyciski w windach opisane są pismem punktowym
- Poszczególne piętra oznaczone są w windzie sygnałami dźwiękowymi
- Niektóre drzwi oznaczone są pismem punktowym
- Na wystawie *Węzły* dostępne są: mapy tyflograficzne, audiodeskrypcje do części filmów, skrócone teksty w piśmie punktowym oraz audioprzewodnik w języku polskim i angielskim
- Wystawę *Węzły* możesz zwiedzić z przewodnikiem, który dostosuje trasę do potrzeb osoby z niepełnosprawnością wzroku. Jeśli chcesz skorzystać z tej możliwości, zgłoś to przy rezerwacji.
- Na wystawie *Młyn-Maszyna* dostępny jest audioprzewodnik

UTRUDNIENIA

- Schody ani przeszklone drzwi i ściany nie są kontrastowo oznaczone
- W pomieszczeniach znajduje się wiele słupów konstrukcyjnych, które trzeba omijać

b) Słyszenie

UŁATWIENIA

- W punkcie info i kawiarni Nowe Miejsce dostępna jest pętla indukcyjna dla osób korzystających z aparatów słuchowych
- W punkcie info dostępne są karty komunikacji ułatwiające porozumienie się przy pomocy piktogramów
- W punkcie info jest możliwość połączenia się z tłumaczem PJM w serwisie migam.pl (pn-czw 10-15, pt 12-16)
- Na wystawie Węzły część filmów została przetłumaczona na PJM
- Wystawę Węzły możesz zwiedzić z przewodnikiem, który dostosuje trasę do potrzeb osoby z niepełnosprawnością słuchu. Jeśli chcesz skorzystać z tej możliwości, zgłoś to przy rezerwacji.

c) Poruszanie się

UŁATWIENIA

- Przy schodach prowadzących do budynku i na taras znajdują się pochylnie
- Do wszystkich pomieszczeń oraz na punkt widokowy można dostać się windą lub podnośnikiem
- Na każdym piętrze znajdują się toalety dostosowane do potrzeb osób poruszających się na wózkach
- Przy wejściu głównym oraz przy wejściu do kawiarni Nowe Miejsce znajdują się dzwonki – obsługa może pomóc otworzyć drzwi
- Wszystkie strefy pożarowe wyposażone są w krzesła ewakuacyjne
- Przed budynkiem znajdują się 2 miejsca oznaczone niebieską kopertą

UTRUDNIENIA

- Niektóre drzwi ciężko się otwierają
- Nie wszystkie toalety mają możliwość przesiadania się po obu stronach
- Nie wszystkie umywalki mają poręcze po obu stronach
- Do budynku prowadzi brukowana droga

d) Rozumienie

UŁATWIENIA

- Na wystawie Młyn-Maszyna dostępne są uproszczone teksty
- Wystawy Węzły i SOWA są przetłumaczone na język angielski
- Do wystawy Węzły dostępny jest przedprzewodnik oraz tekst łatwy w czytaniu i rozumieniu

- Umawiając zwiedzanie z przewodnikiem można wybrać oprowadzanie dla osób z niepełnosprawnością intelektualną – nasi przewodnicy przygotowali dla nich dostosowaną ścieżkę zwiedzania.

e) Czucie

UŁATWIENIA

- W środy w godz. 16-18 w holu głównym i na wystawie Węzły obowiązują ciche godziny – dźwięki są wyłączone
- W punkcie info można wypożyczyć słuchawki wygłuszające dla dorosłych i dzieci

UTRUDNIENIA

- Na wystawach Młyn-Maszyna i SOWA przy dużym natężeniu ruchu poziom hałasu jest wysoki
- Na wystawie Węzły rozpylany jest zapach świeżo skoszonej trawy

II.5. Jakie narzędzia i usługi dostępu są obecne w działaniach instytucji?

Jednym z narzędzi ułatwiających poruszanie się po wystawie stałej *Węzły* jest audioprzewodnik, który poza przekazywaniem merytorycznych treści prowadzi odbiorców od początku do końca wystawy. Audioprzewodnik jest dostosowany do osób ze szczególnymi potrzebami i osób starszych, ponieważ posiada duży, nedotykowy ekran oraz duże przyciski do zwiększania i zmniejszania głośności i obsługi ścieżek dźwiękowych, co bardzo ułatwia jego użytkowanie i zapobiega przypadkowemu uruchomieniu niechcianych treści. W celu zwiększenia dostępności wystawy, planujemy wprowadzić do audioprzewodnika dwie dodatkowe ścieżki zwiedzania: ścieżkę z tłumaczem PJM oraz ścieżkę z audiodeskrypcją. Wybrany model audioprzewodnika pozwala nam na stworzenie tego typu udogodnień.

III. Sposoby komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach

Proszę opisać dotychczasowe, aktualne, strategie komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach, zwłaszcza: formy kontaktu online, formy kontaktu offline (w tym korespondencyjne) oraz sposoby nawiązywania i utrzymywania relacji z organizacjami i osobami prywatnymi, które reprezentują środowisko osób z niepełnosprawnościami i osób starszych. Proszę wskazać:

III.1. Kto z instytucji kultury jest odpowiedzialny za utrzymywanie kontaktu ze środowiskami osób z niepełnosprawnością i osób starszych.

Mamy swoich ambasadorów w społecznościach osób z niepełnosprawnościami, podtrzymujemy współpracę z osobami, z którymi realizowaliśmy projekty w przeszłości. Bazujemy na sieci kontaktów,

relacjach. Bezpośredni kontakt mają pracownicy i pracownice Działu Gościnności, Działu Programowego i Biura Projektowania Doświadczeń.

III.2. Jakie są procedury przekazywania informacji, które trafiają z instytucji kultury do osób z niepełnosprawnościami i osób starszych.

Na obecną chwilę nie zdecydowaliśmy się na stworzenie procedur dotyczących przekazywania informacji. Informacje przekazywane są w wyniku podtrzymywanych relacji. Nasze plany krótko- i długoterminowe obejmują rozwój w tym obszarze w postaci regularnego przekazywania informacji profilowanej, umożliwiającej odnalezienie się osobom ze szczególnymi potrzebami w programie instytucji.

III.3. Jakie są procedury przekazywania informacji, które trafiają do instytucji kultury od osób z niepełnosprawnościami i osób starszych.

Dzięki zbudowanym relacjom, większość sygnałów od osób z niepełnosprawnościami trafia bezpośrednio do osób zaangażowanych we wnioski lub jest przekazywana do nich przez pozostałych członków zespołu instytucji.

III.4. W jaki sposób jest realizowana zasada wykorzystywania wielu kanałów komunikacji i informacji, by zapewnić maksymalną dostępność takich działań.

Zasada wykorzystywania wielu kanałów komunikacji i informacji nie jest w pełni realizowana, jednak dbamy o bezpośrednie relacje. Dodatkowo, informacje o działalności kulturalnej instytucji pojawiają się także w lokalnych mediach tradycyjnych, co jest sposobem na dotarcie do odbiorców wśród osób starszych.

III.5. W jaki sposób i jak często jest weryfikowana efektywność wykorzystywanych sposobów i kanałów komunikacji z osobami z niepełnosprawnością i osobami starszymi.

Obecnie efektywność wykorzystywanych sposobów i kanałów komunikacji z osobami z niepełnosprawnościami oraz osobami starszymi nie jest regularnie weryfikowana.

IV. Sposoby badania potrzeb publiczności o szczególnych potrzebach

Proszę opisać dotychczas przeprowadzone działania, które miały na celu diagnozę potrzeb środowisk osób z niepełnosprawnościami, w tym działania o charakterze badawczym, animacyjno-badawczym czy sieciującym. Proszę uwzględnić zaangażowanie pracowników i pracownic instytucji kultury w takie działania, sytuacje wykorzystania zewnętrznych ekspertów, wskazać kontekst podjętych dotychczas działań.

W latach 2020-2021, przed udostępnieniem siedziby instytucji dla publiczności, przeprowadzane były badania publiczności we współpracy z SHOPA. Design & Strategy oraz z Concordia Design.

Obejmowały one wstępne konsultacje społeczne i miały na celu poznanie oczekiwań lokalnej społeczności. Przeprowadzono ankiety, badania focusowe i wywiady pogłębione. Badaniami opiekowała się wówczas główna specjalistka ds. programowych, Dagmara Gortych.

Wnioski i rekomendacje były brane pod uwagę podczas budowania programu instytucji. Były także prezentowane w formie oficjalnych raportów.

Od udostępnienia siedziby instytucji odwiedzającym, badania publiczności, zwłaszcza badania skoncentrowane na badaniu publiczności ze szczególnymi potrzebami, nie były prowadzone.

Badania publiczności, we współpracy z WUD Silesia oraz Fundacją Bochińskich zostały zorganizowane podczas 1. i 2. edycji festiwalu Bydgoskich Dni Projektowych i były koordynowane przez partnerów merytorycznych festiwalu.

Młyny Rothera stały się miejscem dla wydarzeń o charakterze sieciującym, podczas których poszczególne panele i spotkania dotyczyły także dostępności i współprac z grupami ze szczególnymi potrzebami. Działo się tak m.in. podczas Forum Praktyków Partycypacji, Forum Kraków czy – zorganizowanego we współpracy z Fundacją DO – forum *Wspólnie o kulturze*, podczas którego przedstawiciele sektora kultury i edukacji dyskutowali o potrzebach kulturalnych w mieście.

W pierwszym kwartale roku 2025 zespoły Działu Programowego i Działu Edukacji pracują nad zaprojektowaniem systemu ewaluacji i informacji zwrotnej dla gości. Zaprojektowane ścieżki ewaluacji oraz informacji zwrotnej będą konsultowane z ekspertami zewnętrznymi.

V. Zidentyfikowane potrzeby

Proszę opisać kluczowe potrzeby instytucji w zakresie wdrażania i rozwijania dostępności, które ujawniły się przed rozpoczęciem udziału w projekcie „Projektowanie Uniwersalnej Kultury” oraz w trakcie przedsięwzięcia szkoleniowego.

Udział w przedsięwzięciu szkoleniowym pozwolił nam zdiagnozować i docenić istniejące rozwiązania dotyczące wdrażania dostępności w obrębie instytucji, a jednocześnie zauważyć, że nie są one wystarczająco widoczne dla osób odwiedzających instytucję. Informacje dotyczące udogodnień i utrudnień w określonych obszarach dostępności zostały opublikowane na stronie internetowej, rozbudowano także zakładkę „dostępność”. W zakładce znajdują się: deklaracja dostępności, wskazówki dotyczące dojazdu, planowe zamknięcia budynku, informacja o zakresie działalności w tekście łatwym do czytania i rozumienia oraz informacja o zakresie działalności w tekście

odczytywanym maszynowo, a także informacja dotycząca dostępności budynku z tłumaczeniem na PJM.

VI. Planowane działania w zakresie wdrażania i rozwijania dostępności, identyfikowania potrzeb, zasad komunikacji i włączania osób ze szczególnymi potrzebami

VI.1. PLAN KRÓTKOTERMINOWY

W tej części dokumentu należy odnosić się do planów działania na rzecz dostępności do końca 2025 roku.

VI.1.2. Cele wdrażania dostępności w instytucji kultury i kryteria sukcesu planu krótkoterminowego

Proszę wymienić trzy najważniejsze cele i krótko je scharakteryzować. Cele mogą uwzględniać między innymi potrzeby pracowników i pracownic instytucji kultury, sposoby tworzenia oferty dostępnej dla osób z niepełnosprawnością i osób starszych, sposób zarządzania dostępnością, zasady współpracy ze środowiskami skupiającymi osoby z niepełnosprawnością i osoby starsze, zasady prowadzenia dostępnej komunikacji i informacji, potrzeby sprzętowe i inwestycyjne instytucji. Proszę opisać sposoby rozpoznania tego, czy cele zostały osiągnięte.

Rzeczywiste wdrażanie dostępności wymaga od nas aktywnego zaangażowania osób z niepełnosprawnościami na każdym etapie projektowania oferty – od diagnozy potrzeb, przez konsultacje, aż po wspólne tworzenie wydarzeń. Dostępność jest fundamentem demokratyzacji dostępu do kultury i tworzenia przestrzeni, które służą wszystkim. Nie chcemy traktować procesu włączania jedynie jako dostosowanie infrastruktury, ale jako holistycznie, uwzględniając potrzeby sensoryczne, poznawcze i społeczne osób z różnorodnymi ograniczeniami. Ostatecznym celem jest stworzenie przestrzeni, które nie tylko akceptują różnorodność, ale ją afirmują. Jednocześnie, jesteśmy świadomi, że proces ten wymaga od nas także decyzji na poziomie zarządczym – od systematycznego programu szkoleń, po konsultowanie i wdrażanie rozwiązań.

1. SZKOLENIA WEWNĘTRZNE I ICH PLANOWANIE

- Szkolenie z werbalnego opisu treści wizualnych: zarówno dla pracowniczek i pracowników Działów Edukacji, Gościnności, Komunikacji i Programowego, jak i dla osób z nami współpracujących - w celu optymalizacji przekazu informacji w przyjazny, włączający, dostosowany i świadomy sposób.

Szkolenie ma na celu przekazanie pracownikom instytucji wiedzy i umiejętności niezbędnych do tworzenia oferty kulturalnej dostępnej dla osób niewidomych i słabowidzących. Audiodeskrypcja pomoże w przekazaniu informacji o wydarzeniach i wystawach w sposób zrozumiały dla tej grupy osób.

Szkolenie umożliwi stopniowe uzupełnianie opisów treści wizualnych już udostępnionych na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych, a także poprawne przygotowanie nowych treści.

- Ocena skuteczności: w 2025 roku zostaną zlecone konsultacje, mające na celu weryfikację poprawności przygotowywanych opisów.
- Szkolenie z ewakuacji:
Celem szkolenia jest zapewnienie pracownikom wiedzy na temat ewakuacji osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Ocena skuteczności: W roku 2025 zostaną przeprowadzone testy sprawdzające zrozumienie zasad ewakuacji w kontekście osób z niepełnosprawnościami, analiza symulacji ewakuacyjnych z udziałem osób o różnych potrzebach.

- Szkolenie i spotkania wewnętrzne, na których ustalany i aktualizowany będzie standard obsługi oraz kompleksowego projektowania wydarzeń. Pozwoli to na utrwalenie i upowszechnienie wiedzy o dostępności w Dziale Programowym i Dziale Edukacji. W 2025 roku chcemy zaplanować system wewnętrznych szkoleń przypominających zespołu, uwzględniający zidentyfikowane trudności (wynikające m.in. z systemu pracy zmianowej).

Ocena skuteczności: zaprojektowane ustalenia będą konsultowane z ekspertami zewnętrznymi, a następnie wydarzenia, projektowane zgodnie z ustaleniami, będą podlegały ewaluacji przez odwiedzających.

2. DOSTOSOWANIE INSTYTUCJI

- Przygotowanie przyjaznej sensorycznie ścieżki oprowadzania po wystawie stałej *Węzły. Opowieść o mieście nad rzeką*.

Ścieżka zostanie przygotowana przez pracowników instytucji, a na etapie przygotowania będzie konsultowana z ekspertami zewnętrznymi. Przed jej wprowadzeniem będzie testowana przez grupy osób ze szczególnymi potrzebami w ramach współprac z podmiotami zajmującymi się tematyką neuroróżnorodności. Ścieżka będzie udostępniona w drugiej połowie roku, a następnie będą prowadzone badania ewaluacyjne poprzez zbieranie informacji zwrotnej od odwiedzających.

- Przygotowanie ścieżki oprowadzania dla osób z niepełnosprawnością intelektualną po wystawie *Węzły. Opowieść o mieście nad rzeką* oraz po wystawie *SOWA: Strefa Odkrywania, Wyobraźni i Aktywności*.

Ścieżka zostanie przygotowana przez pracowników instytucji, a na etapie przygotowania będzie konsultowana z ekspertami zewnętrznymi. Przed jej wprowadzeniem będzie testowana przez grupy osób ze szczególnymi potrzebami w ramach współprac z podmiotami zajmującymi się tematyką neuroróżnorodności. Ścieżka będzie udostępniona w drugiej połowie roku, a następnie będą prowadzone badania ewaluacyjne poprzez zbieranie informacji zwrotnej od odwiedzających.

- Uwzględnienie ścieżek dostępnościowych oraz informacji o dostępności w obiekcie (opracowanych w latach 2022-2025) w szkoleniach dla przewodników zewnętrznych po Młynach Rothera.
- Wprowadzenie regularnych oprowadzeń z tłumaczeniem na PJM

Po ponownym otwarciu wystawy stałej *Węzły. Opowieść o mieście nad rzeką* (w II i III kwartale planowane są prace rewitalizacyjne obiektu skutkujące wyłączeniem części przestrzeni) wprowadzone zostaną regularne oprowadzania z tłumaczeniem na PJM.

- Realizacja tymczasowego pokoju opiekuna z dzieckiem
Wsluchując się w potrzeby naszych gości, zamieniliśmy 2 pomieszczenia gospodarcze na dodatkowe tymczasowe pokoje opiekuna z dzieckiem. Przestrzenie są w sposób widoczny oznakowane, znajdują się w pobliżu miejsc najczęściej odwiedzanych przez rodziny z małymi dziećmi (parter Spichrza Mącznego – w pobliżu punktu info i restauracji oraz 4. Piętro spichrza Mącznego – w pobliżu wystawy SOWA i sali edukacyjnej). W pomieszczeniach znajdują się umywalki, przewijaki i fotele do karmienia. Pokoje zaaranżowaliśmy tak, aby nadać im przytulnego klimatu. Dodatkowo, mając na uwadze, że nasz budynek jest duży i ma skomplikowaną strukturę, we wszystkich łazienkach, w których pozwalała na to architektura, umieściliśmy przewijaki. Łącznie w Młynach znajdują się w tej chwili 3 pokoje opiekuna z dzieckiem i 2 łazienki z przewijakami. Monitorujemy skuteczność tych rozwiązań poprzez rozmawianie z naszymi gośćmi i odnotowywanie spostrzeżeń w codziennych raportach Działu Gościnności, które następnie są analizowane przez pozostałe Działy. Lokalizacja docelowych pomieszczeń opiekuna z dzieckiem została zaproponowana przez architektów i dostosowana do przyszłych funkcji pomieszczeń (strefa ogólnodostępna oraz sala zabaw dla dzieci).
- Mobilna strefa wyciszenia: w pierwszym kwartale 2025 zostaną podjęte ustalenia dotyczące wyposażenia mobilnych stref wyciszenia, które będą dostępne

przynajmniej podczas wydarzeń organizowanych na I i II piętrze Spichrza Zbożowego. W strefach wyciszenia dostępne będą przedmioty o różnych fakturach, zabawki sensoryczne i słuchawki wyciszające, a informacja o funkcjonowaniu stref znajdzie się przy wydarzeniach.

Pracownik Działu Gościnności obecny na wydarzeniach będzie monitorować korzystanie ze strefy.

- Udostępnienie sensory backpacków: w pierwszym kwartale 2025 zostaną udostępnione plecaki sensoryczne, w których zawartości znajdą się m.in. przedprzewodniki, zabawki sensoryczne (fidget toys), słuchawki wyciszające.

Informację o ich wykorzystaniu będzie monitorować Dział Gościnności.

- Przenośne krzeselka

Elementem, o który chcemy się zatroszczyć w przestrzeni, są lekkie krzesła muzealne, które jednocześnie pełnią funkcję pomocy w poruszaniu się, a z drugiej - umożliwiają odpoczynek w wybranym miejscu (np. podczas zwiedzania wystaw- zdajemy sobie sprawę, że miejsca do siedzenia na wystawie są niewystarczające), co stanowi pomoc dla osób starszych odwiedzających przestrzeń instytucji.

Wykorzystywanie krzesełek będzie monitorować Dział Gościnności.

3. POPRAWA KOMUNIKACJI Z OSOBAMI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I OSOBAMI STARSZYMI

- Organizacja spotkań focusowych (design thinking) z kilkoma z grup osób ze szczególnymi potrzebami, z którymi instytucja już utrzymuje kontakt (grupa g/Głuchych, osób z niepełnosprawnością wzroku, osób z niepełnosprawnością intelektualną), nawiązywanie nowych kontaktów
- Nawiązywanie kontaktów i organizacja spotkań zapoznawczo-informacyjnych, np. z Polskim Związkiem Niewidomych
- Poprawa widoczności informacji o rozwiązaniach wprowadzających dostępność w przestrzeni obiektu.

VI.1.3. Oferta instytucji kultury

Proszę opisać: jaka część oferty zostanie udostępniona osobom z niepełnosprawnością i osobom starszym, zwłaszcza:

VI.1.3.1. Kiedy to nastąpi, w jakich obszarach zostanie udostępniona oferta.

W tym momencie oferta instytucji jest w dużej mierze dostępna, pracujemy jednak nad ciągłym poprawianiem dostępności. Poniżej zostały przedstawione nowe działania.

W I kwartale 2025 zostaną ustalone standardy dotyczące informowania (w stały, określony sposób) o dostępności wydarzeń - od strony architektonicznej oraz w innych obszarach.

a) widzenie

- do II kwartału 2025 nasi pracownicy i współpracownicy zostaną przeszkoleni z audiodeskrypcji i tworzenia opisu treści wizualnych, co pozwoli nam na odpowiedzialne oprowadzanie oraz tworzenie dostępnych treści
- do IV kwartału zostaną oznaczone kontrastowo stopnie
- do końca roku 2025 powstanie ścieżka zwiedzania z audiodeskrypcją po wystawie *Węzły*, która dostępna będzie w audioprzewodniku po wystawie oraz dedykowanej aplikacji na urządzenia mobilne

b) słyszenie

- wydarzenia realizowane w ramach dofinansowań zewnętrznych oraz wybrane (w drodze konsultacji z oddziałem Polskiego Związku Głuchych) wydarzenia własne będą tłumaczone na PJM
- po ponownym otwarciu wystawy stałej *Węzły*. Opowieść o mieście nad rzeką zostaną zorganizowane cykliczne oprowadzania z tłumaczeniem na PJM
- w I kwartale 2025 abonament Migam.pl zostanie rozszerzony do godzin otwarcia instytucji
- zadamy o czytelne oznaczenia informacji dotyczących pętli indukcyjnych oraz dostępności tłumacza PJM
- do końca roku 2025 powstanie ścieżka zwiedzania z tłumaczeniem PJM po wystawie *Węzły*, która dostępna będzie w audioprzewodniku po wystawie oraz dedykowanej aplikacji na urządzenia mobilne

c) rozumienie

- do wybranych wydarzeń oraz wybranych przestrzeni w obiekcie zostaną utworzone i udostępnione przedprzewodniki

- opracowane oraz przetestowane zostaną ścieżki prowadzenia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną

d) poruszanie się

- do IV kwartału zakończona zostanie przebudowa punktu widokowego tak, by umożliwić z niej korzystanie osobom poruszającym się na wózkach
- do IV kwartału zamontowane zostaną samootwieracze do drzwi
- do III kwartału planowany jest zakup krzesłek, ułatwiających poruszanie się i odpoczynek w wybranych miejscach obiektu

e) czucie

- od II kwartału 2025 podczas wydarzeń na I i II piętrze Spichrza Zbożowego udostępnione zostaną strefy wyciszenia

VI.1.3.2. W jaki sposób, przy wykorzystaniu jakich metod, technik i narzędzi zapewniana będzie dostępność?

Podjęte działania, które zostały opisane w strategii, będą wdrażane zgodnie z aktualną wiedzą. Pracujemy, kontynuując dotychczasowe ustalenia i budując uważność zespołu na kwestie związane z dostępnością i jej wdrażaniem. W nowych obszarach sięgamy po wiedzę ekspertów zewnętrznych, a rok 2025 jest czasem planowania i przeprowadzania odpowiedzialnych badań, które pozwolą nam zdiagnozować potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami.

VI.1.3.3. Jakie obszary dostępności wg Modelu Dostępnej Kultury zostaną uwzględnione w działaniach instytucji?

Zgodnie z punktem VI.1.3. Oferta instytucji kultury

VI.1.3.4. Kto – pracownicy i pracownice czy osoby z zewnątrz – będą zapewniały dostępność, w jaki sposób będzie finansowane zapewnianie dostępności.

Osobami zapewniającymi dostępność będą przede wszystkim pracowniczki i pracownicy Młynów Rothera, którzy będą posiłkować się wiedzą i doświadczeniem ekspertów zewnętrznych. Działania będą finansowane z różnych źródeł: ze środków własnych (instytucja posiada budżet na wdrażanie dostępności), dotacje z samorządu, a ponadto będziemy ubiegać się o środki w programach ministerialnych.

VI.1.4. Obszary dostępności

Proszę wskazać, jakie działania zostaną podjęte w poszczególnych obszarach. Proszę wskazać powody takich decyzji, planowany termin projektowanych działań.

Obszary dostępności oraz planowany termin działań zostały opisane w punkcie VI.1.3. Oferta instytucji kultury. Planowane działania obejmują wszystkie obszary dostępności, ponieważ zdecydowaliśmy się na kompleksowe rozwijanie dostępności. W planie działań krótkoterminowych, w niektórych obszarach znalazło się więcej planów niż w pozostałych, z uwagi na wiedzę, doświadczenie i kompetencje zespołu, a także możliwości dostosowania oferty instytucji do potrzeb odbiorców.

VI.1.5. Zespół instytucji kultury i organizacja pracy

Proszę opisać, w jaki sposób, na jakich zasadach pracownicy i pracownice instytucji kultury będą włączani w tworzenie dostępności w instytucji kultury, zwłaszcza:

VI.1.5.1. W jakim zakresie, w jakim czasie będą podnoszone kompetencje pracowników i pracownic instytucji w zakresie obsługi widzów z niepełnosprawnością i osób starszych?

W dalszym ciągu instytucja będzie uczestniczyć w szkoleniach mających na celu wzmocnienie kompetencji pracowniczek i pracowników wszystkich działów z obsługi widzów z niepełnosprawnościami i osób starszych. Jednocześnie przewidujemy dalsze wizyty studyjne, organizowane również pod kątem czerpania z dobrych praktyk z zakresu wprowadzania dostępności od innych instytucji kultury. Tworzenie dostępności w dalszym ciągu spoczywać będzie przede wszystkim na koordynatorce dostępności oraz na pracownikach działu programowego. Jednak w szkoleniach oraz podczas pracy nad zwiększaniem dostępności, będą brać udział również pracownicy działu technicznego, administracji, gościnności i komunikacji. Bez względu na indywidualne zaangażowanie, cały zespół będzie informowany na kanałach ogólnodostępnych o istotnych zmianach z zakresu dostępności, które zostaną wprowadzone do instytucji.

Będziemy uczestniczyć w szkoleniach w ramach PUK – 3.3. Przedsięwzięcie szkoleniowe

Widzimy potrzebę organizacji wewnętrznych szkoleń przypominających. Jednocześnie rok 2025 traktujemy jako rok pilotażowy, ponieważ ze względu na system pracy zmianowy pracowników zajmujących się obsługą gości i wydarzeń, wprowadzane zmiany będą wymagały czasu, żeby przeszkolić całą kadrę.

Pracownicy instytucji, chcący rozwijać swoje kompetencje w obszarze dostępności, uzyskują wsparcie instytucji (np. podczas planowania delegacji, wizyt studyjnych, współprac).

VI.1.4.2. Jaka będzie sytuacja koordynatora/koordynatorki dostępności i zespołu ds. dostępności – jeśli istnieją lub będą powołani, jakie decyzje zarządcze zostaną podjęte w zakresie dostępności.

Główna specjalistka ds. projektowania doświadczeń jest osobą pełniącą funkcje koordynatorki dostępności i zarządzającą budżetem przeznaczonym na wdrażanie dostępności. Konsultuje i nadzoruje projekt docelowego doposażenia budynku pod kątem dostępności (w tym, w roku 2025 – budynku Młyna i Spichrza Mącznego), współpracuje z pozostałymi działami instytucji, a w roku 2025 opracuje wytyczne w zakresie dostępności dla partnerów organizujących wydarzenia w przestrzeni Młynów Rothera.

Nie jest przewidywane powstanie formalnego zespołu ds. dostępności, natomiast osoby wymienione w punkcie I.1.2. są odpowiedzialne za ustalanie i wdrażanie rozwiązań z zakresu dostępności przy planowaniu i projektowaniu wydarzeń.

VI.1.6. Osoby z niepełnosprawnością i osoby starsze w instytucji kultury

Proszę określić: zakres i rodzaj współpracy, która zostanie podjęta ze środowiskami osób z niepełnosprawnością i osób starszych, role/funkcje, w jakich w życiu instytucji pojawią się osoby z niepełnosprawnością i osoby starsze, kto z instytucji kultury będzie odpowiedzialny za kontakt ze środowiskami osób z niepełnosprawnością i osób starszych, zakres działań ze środowiskami lokalnymi i organizacjami ogólnopolskimi.

Role i funkcje, w których pojawiały się i będą pojawiać się osoby z niepełnosprawnościami w instytucji, nie ulegną zmianie i zostały opisane w punkcie II.3. W pojawiających się w II połowie roku 2025 ogłoszeniach o pracę będzie widoczna informacja o dostępności biur i obiektu dla potencjalnych pracowników ze szczególnymi potrzebami, a ewaluacji zostaną poddane istniejące rozwiązania i procedury związane z procesem zatrudniania i onboardingu osób ze szczególnymi potrzebami.

Osobami odpowiedzialnymi za kontakt ze środowiskami osób z niepełnosprawnością i osób starszych będą pracowniczki i pracownicy wymienieni w punkcie I.1.2.

Przewidywane współpracy:

Kwestie dostępności poruszane będą podczas działań programowych, m.in. w cyklu 90 minut o kulturze / Krytyczne Kadry Kultury. Zaplanowany został panel dyskusyjny i, w przypadku uzyskania finansowania zewnętrznego, seria seminariów “Między dostępnością a wtórną stygmatyzacją”.

Rozmowa skoncentruje się na analizie relacji między dostępnością kultury a ryzykiem wtórnej stygmatyzacji. W trakcie spotkania zaproszeni eksperci, praktycy oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych omówią najnowsze badania i raporty dotyczące edukacji kulturowej oraz ról, jakie pełnią instytucje kultury w budowaniu kapitału społecznego. Szczególny nacisk zostanie położony na

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

strategie wdrażania dostępności zwiększania uczestnictwa w kulturze, które nie tylko zmniejszają bariery, ale także wspierają autentyczną partycypację, przeciwdziałając marginalizacji. Będziemy zadawać pytania o to, jak tworzyć programy edukacyjne w kulturze, które jednocześnie są dostępne i nie prowadzą do etykietowania uczestników, jakie są etyczne implikacje reprezentacji osób z niepełnosprawnościami w kulturze, czy i w jaki sposób dostępność kultury może być postrzegana jako narzędzie do walki z systemowymi nierównościami społecznymi, w jaki sposób można wykorzystać sztukę jako narzędzie do zmiany narracji o niepełnosprawności w społeczeństwie.

Ponadto planujemy współpracę z lokalnymi ośrodkami i stowarzyszeniami, w tym:

Z Fundacją Sensorium - będziemy konsultować rozwiązania z zakresu wdrażania dostępności dla osób neuroróżnorodnych, w tym m.in. procedury briefowania współpracowników czy wyposażenie stref wyciszenia.

Polski Związek Głuchych - Oddział Kujawsko-Pomorski w Bydgoszczy – kontynuujemy dotychczasową współpracę, w ramach której w przestrzeni instytucji odbywają się zajęcia i warsztaty dla osób ze społeczności g/Głuchych, współpracujemy przy informowaniu o wydarzeniach, na których zapewniony jest tłumacz PJM, a także planujemy zorganizowanie spotkania focusowego.

Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. L. Braille'a w Bydgoszczy i Stowarzyszenie Visus Supremus: konsultujemy i testujemy rozwiązania z zakresu dostępności dla osób z niepełnosprawnością wzroku i niepełnosprawnością intelektualną, podtrzymujemy istniejące relacje (podopieczni i podopieczne Ośrodka często są gośćmi na organizowanych przez nas warsztatach dla dzieci i młodzieży).

Stowarzyszenie Wspierające Opiekunów i Rodziców Dzieci z Niepełnosprawnościami MY TEŻ: raz w miesiącu we współpracy organizujemy cykl międzykulturowych warsztatów Mapa Szczęśliwych Podróży Misia Paddingtona, a w I i II kwartale organizacja prowadzi w przestrzeni Spichrza Mącznego strefę dla rodzin, której częstymi gośćmi są dzieci ze szczególnymi potrzebami i ich opiekunowie.

Podjęte zostaną działania mające na celu nawiązanie współpracy z Polskim Związkiem Niewidomych Okręg Kujawsko-Pomorski: spotkanie zapoznawcze, oprowadzanie po obiekcie, przedstawienie oferty i propozycja współorganizacji wydarzenia.

W 2025 roku uruchomiony zostanie nowy cykl wydarzeń, skierowany do osób starszych, koordynowany przez pracowniczkę działu programowego. W tym czasie będziemy mieć możliwość na pogłębienie istniejących i nawiązanie nowych relacji.

VI.1.7. Sposoby komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach

Proszę opisać planowane strategie komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach, zwłaszcza: formy kontaktu online, formy kontaktu offline (w tym korespondencyjne) oraz sposoby nawiązywania i utrzymywania relacji z organizacjami i osobami prywatnymi, które reprezentują środowisko osób z niepełnosprawnościami i osób starszych. Proszę wskazać:

1. Kto z instytucji kultury będzie odpowiedzialny za utrzymywanie kontaktu ze środowiskami osób z niepełnosprawnością i osób starszych.

Osobami odpowiedzialnymi za kontakt ze środowiskami osób z niepełnosprawnością i osób starszych będą pracownicy i pracownicy wymienieni w punkcie I.1.2.

2. Jakie zostaną wdrożone procedury przekazywania informacji, które trafiają z instytucji kultury do osób z niepełnosprawnościami i osób starszych.

Jesteśmy świadomi, że na ten moment nie jesteśmy w stanie wdrożyć procedur przekazywania informacji z instytucji kultury do osób z niepełnosprawnościami i osób starszych (poza bazowaniem na istniejących kontaktach pracowników działów merytorycznych) i spodziewamy się, że pomocą przy zaplanowaniu realnych działań w tym obszarze będą wyniki rozpoczętych w 2025 roku badań publiczności.

3. Jakie zostaną wdrożone procedury przekazywania informacji, które trafiają do instytucji kultury od osób z niepełnosprawnościami i osób starszych.

W tym momencie indywidualne zgłoszenia są i będą przekazywane bezpośrednio do koordynatorki dostępności oraz osób wymienionych w punkcie I.1.2. Osoby te w III kwartale roku planują wprowadzić skuteczny i przejrzysty system informacji zwrotnej.

4. W jaki sposób jest realizowana zasada wykorzystywania wielu kanałów komunikacji i informacji, by zapewnić maksymalną dostępność takich działań.

Zasada wykorzystywania wielu kanałów komunikacji i informacji nie jest realizowana.

5. W jaki sposób i jak często będzie weryfikowana efektywność wykorzystywanych sposobów i kanałów komunikacji z osobami z niepełnosprawnością i osobami starszymi.

W planie krótkoterminowym nie jesteśmy w stanie zadeklarować efektywnego weryfikowania sposobów i kanałów komunikacji z osobami z niepełnosprawnością i osobami starszymi, chociaż części tych informacji dostarczą nam zaplanowane na 2025 rok badania publiczności.

VI.1.8. Sposoby badania potrzeb publiczności o szczególnych potrzebach

Proszę opisać, w jaki sposób będą badane oczekiwania i możliwości osób o szczególnych potrzebach, proszę wskazać zwłaszcza te metody, rozwiązania, które będą nowością w działalności instytucji kultury. Proszę uwzględnić działania o charakterze badawczym, animacyjno-badawczym czy sieciującym. Proszę opisać, w jaki sposób w planowane działania będą zaangażowani pracownicy i pracownicy instytucji kultury, a kiedy będą wykorzystywani eksperci zewnętrzni.

1. Metody badawcze: identyfikacja barier i potrzeb publiczności

a) Zastosowanie mixed methods w badaniach jakościowych i ilościowych

Podejście mieszane (*mixed methods*) pozwala na triangulację danych i lepsze zrozumienie złożonych potrzeb publiczności. Ankiety i wywiady pogłębione są dostosowywane do potrzeb odbiorców o różnym poziomie sprawności. Chcemy, we współpracy Działu Edukacji, Działu Programowego i ekspertów zewnętrznych, opracować ankiety pozwalające na ewaluację.

Bazując na doświadczeniu innych (np. Małopolskiego Instytutu Kultury), zastanowimy się, w jaki sposób przygotować ankiety tak, by były one w pełni dostępne, np. w formatach łatwych do zrozumienia lub tłumaczonych na polski język migowy (PJM).

b) Obserwacja przestrzeni dostępnej

Obserwacje etnograficzne prowadzone w przestrzeniach instytucji kultury umożliwiają identyfikację barier zarówno architektonicznych, jak i komunikacyjnych.

c) Badania partycypacyjne z perspektywy użytkownika

Istotnym elementem badania potrzeb jest włączanie osób z niepełnosprawnościami w proces badawczy jako współbadaczy (*co-researchers*). Planujemy tworzenie grup badawczych, w których osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności wspólnie z pracownikami instytucji analizują istniejące oferty i wypracowują nowe rozwiązania.

d) spacer badawczy (*accessibility walkthrough*)

Spacer badawczy jest metodą badawczą pozwalającą na ocenę dostępności przestrzeni instytucji kultury z perspektywy użytkownika. W trakcie takiego spaceru osoby z niepełnosprawnościami, pracownicy instytucji oraz eksperci ds. dostępności przechodzą przez wybrane obszary budynku, analizując je pod kątem barier architektonicznych, sensorycznych i komunikacyjnych. Efektem końcowym jest raport zawierający szczegółowe rekomendacje, np. instalację map dotykowych czy poprawę oznakowania. Spacer badawczy jako metoda wpisuje się w podejście partycypacyjne,

uwzględniające doświadczenia użytkowników jako kluczowe dane w procesie projektowania uniwersalnego.

2. Metody animacyjno-badawcze: angażowanie publiczności w projektowanie oferty kulturalnej

a) Warsztaty metodą design thinking z przedstawicielami różnych grup ze szczególnymi potrzebami, mające na celu wspólne mapowanie obszarów działalności dostępnej instytucji kultury

b) Konsultacje z grupami pilotażowymi

Grupy pilotażowe, składające się z osób reprezentujących różnorodne potrzeby, pełnią funkcję doradczą w procesie wdrażania nowych rozwiązań.

c) Badanie w działaniu (*action research*)

Zintegrowanie procesu badawczego z realizacją wydarzeń kulturalnych pozwala na bieżące dostosowywanie przestrzeni i oferty do potrzeb uczestników. Realizacja wydarzeń pilotażowych, podczas których obserwatorzy monitorują na bieżąco doświadczenia uczestników, wprowadzając natychmiastowe korekty.

3. Działania sieciujące: tworzenie lokalnych i eksperckich partnerstw

a) Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Współpraca z NGO wspierającymi osoby z niepełnosprawnościami umożliwia lepsze zrozumienie ich potrzeb i wspólne opracowanie strategii działania.

b) Budowa sieci ekspertów ds. dostępności

Stała współpraca z ekspertami, takimi jak architekci, audiodeskrypcy czy tłumacze PJM, wspiera wdrażanie innowacyjnych rozwiązań.

4. Zaangażowanie kadry instytucji kultury i ekspertów zewnętrznych

Pracownicy Działu Edukacji i Działu Programowego wypracowują wspólnie pulę pytań, pomysłów i obszarów, którymi chcą zająć się w zakresie badania publiczności oraz opracowują propozycje systemów informacji zwrotnej. Wypracowane efekty działań są konsultowane z ekspertami zewnętrznymi, co pozwala na odpowiedzialne planowanie badań oraz planowanie procesów wdrażania rozwiązań.

5. System informacji zwrotnej jako narzędzie współtworzenia dostępności

System informacji zwrotnej pozwoli nam na bieżąco diagnozować potrzeby publiczności o szczególnych potrzebach, a także reagować na pojawiające się problemy związane z dostępnością. W duchu modelu społecznego niepełnosprawności oraz w nawiązaniu do koncepcji „*complaint as diversity work*”, dobrze zaprojektowany system informacji zwrotnej pozwala uczynić odbiorców aktywnymi współtwórcami dostępności i jakości oferty kulturalnej. Jak wskazuje Sara Ahmed: „*Wysłuchanie skargi to uznanie doświadczenia; sposób, w jaki instytucja reaguje na skargi, pokazuje, czy jest ona gotowa się zmienić*”. System informacji zwrotnej staje się zatem nie tylko narzędziem poprawy dostępności, ale także katalizatorem zmian w podejściu instytucji do swoich odbiorców. To element transformacji, który wpisuje się w długofalową strategię budowania instytucji otwartych, inkluzywnych i dostępnych dla wszystkich.

VI.1.9. Zidentyfikowane potrzeby

Proszę opisać, które ze zidentyfikowanych, kluczowych potrzeb instytucji w zakresie wdrażania i rozwijania dostępności zostaną zaspokojone do końca 2025 roku. Proszę krótko scharakteryzować powody podjętych decyzji oraz wskazać sposoby, techniki, które będą wykorzystywane w celu zaspokojenia tych potrzeb.

Wśród zidentyfikowanych kluczowych potrzeb instytucji w zakresie wdrażania dostępności i rozwijania dostępności znajduje się przede wszystkim poprawa informowania o dostępnych rozwiązaniach oraz świadomość całego zespołu.

Wpływ na podjęcie takich decyzji mają bieżące próby ewaluacji, informacja zwrotna od odwiedzających ze szczególnymi potrzebami oraz współpracujących z nami ekspertów zewnętrznych, w tym tutora w ramach programu Projektowanie Uniwersalne Kultury.

Kolejnym aspektem, na który kładziemy szczególny nacisk, jest wypracowanie wewnętrznych standardów dotyczących przygotowywania dostępnych wydarzeń, a w tym – rozwijanie kompetencji zespołu. Dlatego chcemy zaplanować system szkoleń przypominających, wdrożyć sposoby informowania o dostępnych rozwiązaniach podczas poszczególnych wydarzeń organizowanych przez instytucję, briefowania współpracowników (np. prowadzących warsztaty), standard tworzenia strefy wyciszenia w pobliżu wydarzeń.

Udział w zadaniu Projektowanie Uniwersalne Kultury przyczyniło się do podjęcia decyzji o badaniach potrzeb publiczności w tym osób ze szczególnymi potrzebami i osób starszych. Badania publiczności były tematem obecnym zwłaszcza w pierwszej fazie funkcjonowania instytucji (czyli przed udostępnieniem obiektu dla odwiedzających jesienią 2021), później pojawiały się jako temat spotkań

i warsztatów, jednak rzadko były prowadzone. Niewiele uwagi do tej pory poświęciliśmy także badaniom publiczności ze szczególnymi potrzebami. Spodziewamy się, że pierwsze wyniki badań, a także proces ich planowania, pozwoli nam odpowiedzialnie budować program instytucji oraz zarządzać dostępnością w perspektywie długoterminowej.

VI.1.10. Zidentyfikowane ryzyka lub szanse

Proszę opisać, jakie ewentualne niepewne zdarzenia (grupy zdarzeń) mogą mieć wpływ na założone w strategii cele (tu w odniesieniu do planu krótkoterminowego). Proszę wskazać zdarzenie, oszacować jego prawdopodobieństwo i wpływ na wdrażanie i rozwijanie dostępności w instytucji.

Proszę skrótkowo opisać możliwe działania, które instytucja podejmie, aby:

- 1) minimalizować ryzyko wyływające ze zdarzeń;*
- 2) minimalizować prawdopodobieństwo zdarzeń.*

Opis tej części strategii powinien zawierać odniesienia do procesów wewnętrznych oraz do otoczenia, w jakim znajduje się instytucja.

Trudnością w realizacji celów strategii, takich jak podnoszenie kompetencji i rozwijanie świadomości pracowników w zakresie wdrażania dostępności, są ograniczone możliwości logistyczne wynikające z systemu pracy zmianowej pracowników i pracowniczek pozostających stale w kontakcie z odwiedzającymi obiekt, a także mnogość zadań, już w tym momencie spoczywająca na zespole.

Pomysłem, który pozwoli nam zminimalizować negatywne skutki, jest priorytetyzacja i modułowy plan szkoleń wewnętrznych realizowany w modelu "train the trainer", w którym cykliczne szkolenia są podzielone na małe całości (według obszarów dostępności), a osobami przekazującymi wiedzę pozostałym pracownikom, są osoby zaangażowane we wniosek. W roku 2025 planujemy opracować system tych szkoleń.

Ograniczeniem, którego jesteśmy świadomi jest, że podczas działań przewidzianych na najbliższy rok, będziemy głównie opierać się na dotychczasowych współpracach i grupach zorganizowanych przez zaprzyjaźnione ośrodki, szkoły i inne instytucje zrzeszające osoby ze szczególnymi potrzebami.

VI.1.11. Inwestycje na rzecz dostępności

Proszę wskazać, jakie inwestycje na rzecz dostępności są planowane w instytucji kultury, w jaki sposób będą finansowane, kiedy będą realizowane?

W najbliższym czasie rozpocznie się kolejny etap docelowego wyposażania przestrzeni Młynów Rothera, który obejmie znaczną część naszych budynków. Projekt zakłada zwiększenie dostępności przestrzeni ogólnodostępnych oraz nowopowstałych pracowni. Wśród planów znalazły się m.in.:

- obniżone lamy w punktach recepcyjnych, sprzedażowych i szatniach dostosowane do potrzeb osób poruszających się na wózkach
- pętle indukcyjne w ww. miejscach
- pętle indukcyjne w salach konferencyjnych
- podjazdy na sceny w salach konferencyjnych
- pokój opiekuna z dzieckiem
- wyklejenie przeszkleń pod kątem osób z dysfunkcją wzroku
- makieta 3D Młynów z możliwością dotykania
- krzesła z podłokietnikami w salach konferencyjnych
- wyraźny system wayfindingu w kontrastowych kolorach

Młyny Rothera będą monitorować wprowadzone rozwiązania, a następnie rozwijać dostępność instytucji również poprzez składanie projektów m.in. w dofinansowaniu *Kultura Dostępna, Kultura bez barier* czy *Projektowanie Uniwersalnej Kultury (2025)*

Instytucja zakupi platformę na punkcie widokowym, która pozwoli na podziwianie widoku osobom poruszającym się na wózkach. Jedną z kolejnych inwestycji będzie wymiana drzwi wejściowych do instytucji, na takie, które posiadać będą samootwieracze.

VI.1.12. Ustawy o dostępności

Proszę opisać, jak będą wypełniane wymogi minimalne Ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami i Ustawy o zapewnianiu dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych, planowane działania i termin ich realizacji?

Prowadzimy nieustanne działania mające na celu wprowadzenie pełnej dostępności zgodnej z Art6 o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

W zakresie dostępności architektonicznej już w tym momencie wszystkie przestrzenie w instytucji są dostępne dla wszystkich. Zdajemy sobie jednak sprawę, że udoskonalenia wymagają wejścia do instytucji, które utrudniają duże, ciężkie drzwi, co powinno się zmienić zgodnie z planem krótkoterminowym poprzez wymianę na drzwi z samootwieraczami. Posiadamy również niezbędne wyposażenie do ewakuacji, a zespół będzie dodatkowo szkolony w zakresie bezpiecznej ewakuacji.

Wraz z postępującymi pracami nad docelowym wyposażeniem pozostałych części budynku, będziemy ewaluować system informacji o rozkładzie pomieszczeń i ich funkcji.

Nasza strona jest częściowo dostępna. W roku 2025 zaplanowany jest audyt oraz zlecenie m.in. stworzenie opisów alternatywnych do treści graficznych.

W zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej posiadamy na stronie www informacje o zakresie działalności Młynów Rothera w postaci elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacje zapisane w tekście łatwym do czytania. W instytucji posiadamy również pętle indukcyjne, a wraz z uruchamianiem kolejnych przestrzeni będziemy wyposażać je w kolejne tego typu urządzenia. Posiadamy również dostęp do tłumacza PJM poprzez stronę Migam.pl, a w najbliższym czasie abonament na usługi tłumacza będzie w pełni pokrywał się z godzinami otwarcia instytucji.

VII. PLAN DŁUGOTERMINOWY

W tej części dokumentu należy odnosić się do planów działania na rzecz dostępności przez najbliższe 5 lat.

VII.1. Cele wdrażania dostępności w instytucji kultury i kryteria sukcesu planu długoterminowego

Proszę wymienić trzy najważniejsze cele i krótko je scharakteryzować. Cele mogą uwzględniać między innymi potrzeby pracowników i pracownic instytucji kultury, zakres i sposoby tworzenia oferty dostępnej dla osób z niepełnosprawnością i osób starszych, sposób zarządzania dostępnością, zasady komunikowania się i informowania osób ze szczególnymi potrzebami, zasady współpracy ze środowiskami skupiającymi osoby z niepełnosprawnością i osoby starsze, role, w jakich w instytucji pojawiają się osoby z niepełnosprawnością i osoby starsze, , potrzeby sprzętowe i inwestycyjne instytucji). Proszę opisać sposoby rozpoznania czy cele zostały osiągnięte.

1. Badanie publiczności: zasady komunikowania się i informowania osób ze szczególnymi potrzebami i osób starszych

Jednym z najważniejszych celów wśród działań długoterminowych jest zbadanie potrzeb osób starszych i osób ze szczególnymi potrzebami pod kątem m.in. przygotowywanej oferty programowej i edukacyjnej. Badania pomogą jednocześnie określić docelowe sposoby komunikacji i informowania osób ze szczególnymi potrzebami o dostępności w instytucji oraz o dostępnych wydarzeniach. Badanie publiczności pomoże nam dotrzeć do pojedynczych osób, które nie są członkami grup zorganizowanych, z którymi do tego pory współpracowaliśmy np. osoby zrzeszone w Polskim Związku Głuchych. Podobnie wygląda sytuacja wśród osób starszych, gdzie chcielibyśmy zebrać informację od indywidualnych odwiedzających, których łatwo pominąć przy ograniczeniu współpracy wyłącznie do lokalnych centrów seniorów.

2. Oferta programowa:

Rozbudowana oferta programowa, w której pojawią się na stałe wydarzenia:

- -zaprojektowane z myślą o osobach z niepełnosprawnościami i osobach starszych
- stworzone wspólnie z osobami z niepełnosprawnościami i osobami starszymi
- ogólnodostępne bez ograniczeń, które wykluczą z ich udziału osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami

Wśród docelowych działań przewidujemy m.in.:

- Cykliczna oferta dla osób ze szczególnymi potrzebami i osób starszych (warsztaty, oprowadzania, spotkania)
- Standard briefowania, zapewnienie strefy wyciszenia przy każdym wydarzeniu (strefa może być w stałym miejscu lub przenośna)
- Przedprzewodniki, które uproszczą dotarcie na wydarzenie i znalezienie docelowej przestrzeni w budynku oraz przy niektórych wydarzeniach będą informować odbiorców o przebiegu spotkania, możliwych utrudnieniach i sytuacjach niekomfortowych, których nie da się uniknąć np. głośne dźwięki na wystawie. Przedprzewodniki mogą być zrealizowane na dwa sposoby: stałe do przestrzeni, w której odbywają się cyklicznie wydarzenia (sala wystaw i sala konferencyjna) oraz do konkretnych wydarzeń
- Szkolenia z zakresu dostępności i spotkania o dostępności z metaperspektywy, wpisujące się w aktualny stan badań studiów nad niepełnosprawnościami
- Rozwój oferty dostępnej dla osób g/Głuchych uwzględniając ich potrzeby

3. Potrzeby sprzętowe i inwestycyjne

- – zwracanie uwagi na dostępność przy trwających inwestycjach (wyposażenie Spichrza Mącznego oraz budowa wystawy stałej BrainSpace),
- serwisowanie/rozwijanie bieżących rozwiązań i odpowiadanie na rozwój bieżącego stanu wiedzy
- tyflografiki, miniatury, makiety do wystaw, które skierowane będą przede wszystkim do osób z niepełnosprawnością wzroku. W tym celu przewidujemy współpracę z Politechniką Bydgoską przy stworzeniu miniatur eksponatów do wystawy stałej Młyn-Maszyna i współpracę ze studentami Akademii Sztuk Pięknych w celu stworzenia rekwizytów do wystawy stałej *Węzły*

- W miarę możliwości, w planach przejawia się również stworzenie komfortki, co jest jednak zależne od inwestycji miejskiej
- Młyny Rothera to młoda instytucja kultury, która w obecnym stanie nie posiada jeszcze w pełni wyposażonych wszystkich przestrzeni w budynku. Wraz z uruchomieniem kolejnych sal, rozbudowana zostanie także oferta programowa i edukacyjna, co wiąże się z zwiększonym zapotrzebowaniem na sprzęt i urządzenia gwarantujące dostępność budynku i oferty. Obecny plan inwestycyjny w dużym stopniu obejmuje wyposażenie poprawiające dostępność, a brakujące elementy zostaną zakupione ze środków własnych lub pozyskanych w ramach grantów.

VII.2. Oferta instytucji kultury, zespół, współpraca z osobami z niepełnosprawnością i osobami starszymi

Proszę opisać, jaka część oferty instytucji kultury będzie dostępna dla osób z niepełnosprawnością i osób starszych, zwłaszcza:

1. W jaki sposób będzie udostępniana oferta?

Zakładka dostępność - chcielibyśmy, żeby wraz z rozwojem oferty dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych umieszczać informacje o dostępnych wydarzeniach pojawiały się z wyprzedzeniem w zakładce dostępność na stronie www.

W dalszym ciągu będziemy przysyłać spersonalizowane oferty do zaprzyjaźnionych grup, z którymi współpracujemy/współpracowaliśmy oraz korzystać z pomocy posiadanych już znajomości i kontaktów.

2. Jakie obszary dostępności wg Modelu Dostępnej Kultury są ujęte w działaniach instytucji?

W planie długoterminowym, podobnie jak w planie krótkoterminowym nie wykluczamy z naszych działań żadnych obszarów dostępności. Plany wymienione w punkcie *VII.1. Cele wdrażania dostępności w instytucji kultury i kryteria sukcesu planu długoterminowego* mają poprawić ogólną dostępność instytucji. Jesteśmy świadomi, że obecnie w liście celów przeważają udogodnienia dla osób ze szczególnymi potrzebami w obszarze widzenia i słyszenia. Wynika to po części z naszej obecnej wiedzy i doświadczenia. Natomiast obszary czucia i rozumienia także będą obszarem naszych dalszych działań.

3. W jaki sposób pracownice i pracownicy instytucji będą włączani w zapewnianie dostępności?

Szkolenie zespołu jest stałym elementem strategii rozwijania dostępności w instytucji zarówno w planie krótkoterminowym, jak i długoterminowym. W planie długoterminowym bardzo ważną rolę będą pełniły szkolenia przypominające, które zagwarantują pracowniczkom i pracownikom z dłuższym stażem na odświeżenie posiadanej wiedzy o zapewnianiu dostępności, a pracowniczkom i pracownikom z krótszym stażem dostarczą niezbędną wiedzę do odpowiedniej obsługi gości ze szczególnymi potrzebami. Za przekazywanie wiedzy nowym pracowniczkom i pracownikom będą odpowiedzialni także zespół z dłuższym stażem. Zmiany kadrowe w instytucji, które z pewnością się pojawią w okresie najbliższych 5 lat, wymuszą na instytucji stworzenie wewnętrznych strategii włączania i szkolenia pracowniczek i pracowników instytucji w zakresie dostępności oraz staną się przyczynkiem do dalszego uczestnictwa w szkoleniach zewnętrznych. Obecność koordynatorki/koordynatora dostępności będzie kluczowa przy włączaniu zespołu w zapewnianie dostępności.

Poza szkoleniami o których mowa powyżej, będziemy przede wszystkim reagować na bieżące i zidentyfikowane w tym okresie potrzeby. Jednocześnie w planie długoterminowym zaczniemy podnosić kompetencje nie tylko w ramach szkoleń z zakresu wprowadzania dostępności, ale również z zakresu zarządzania dostępnością w instytucji, głównie z myślą o osobach najbardziej zaangażowanych w zapewnianie dostępnej oferty instytucji.

4. W jakich rolach i jakich zadaniach będą pojawiały się w instytucji osoby z niepełnosprawnością i osoby starsze?

Rolę osób z niepełnosprawnością i osób starszych nie ulegną zmianie w stosunku do roli opisanej w planie krótkoterminowym - punkt II.3. Jesteśmy świadomi, że bardzo ważne będą role konsultantek i konsultantów, co wiąże się z rozwojem dostępności. W miarę postępów liczymy, że zwiększy się procentowy udział osób z niepełnosprawnościami i osób starszych jako uczestników i odbiorców wydarzeń oraz odwiedzających budynek Młynów Rothera. Będziemy kontynuować współpracę oraz zatrudnianie pracowniczek i pracowników bez względu na wiek i stopień sprawności.

VII.3. Zespół instytucji kultury i organizacja pracy

Proszę opisać, w jaki sposób, na jakich zasadach pracownicy i pracownice instytucji kultury będą włączani w tworzenie dostępności w instytucji kultury, zwłaszcza:

1. W jakim zakresie, w jakim czasie będą podnoszone kompetencje pracowników i pracownic instytucji w zakresie obsługi widzów z niepełnosprawnością i osób starszych?

System cyklicznych szkoleń wypracowany w 2025 będzie kontynuowany w kolejnych latach wraz z rozwojem instytucji, zmianami kadrowymi i postępem nauki w zakresie wprowadzania dostępności. Dla instytucji niezbędne będzie wspieranie pracowniczek i pracowników w ich indywidualnym rozwoju i podnoszeniu kompetencji, w szczególności w tych obszarach, w których odczuwalne są największe braki. Na podstawie postawionych celów i na bazie autodiagnozy, obecnie są to obszary czucia i rozumienia.

2. Jaka będzie sytuacja koordynatora/koordynatorki dostępności i zespołu ds. dostępności – jeśli istnieją lub będą powołani, jakie decyzje zarządcze zostaną podjęte w zakresie dostępności.

Stanowisko koordynatora/koordynatorki dostępności będzie funkcjonować w instytucji zgodnie z założeniami i przyjętą strukturą jako oddzielne stanowisko. Do czasu wyodrębnienia osobnego stanowiska dla koordynatora/koordynatorki tę rolę w dalszym ciągu będzie pełniła/pełnił główny/główna specjalista/specjalistka ds. projektowania doświadczeń.

VII.4. Sposoby komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach

Proszę opisać planowane strategie komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach, zwłaszcza: formy kontaktu online, formy kontaktu offline (w tym korespondencyjne) oraz sposoby nawiązywania i utrzymywania relacji z organizacjami i osobami prywatnymi, które reprezentują środowisko osób z niepełnosprawnościami i osób starszych. Proszę wskazać:

VII.4.1. Kto z instytucji kultury będzie odpowiedzialny za utrzymywanie kontaktu ze środowiskami osób z niepełnosprawnością i osób starszych.

W instytucji za utrzymywanie kontaktu ze środowiskami osób z niepełnosprawnością i osób starszych odpowiedzialne będą przede wszystkim osoby tworzące ofertę kulturalną instytucji tzn. pracowniczki i pracownicy działu programowego oraz działu edukacji. Stały kontakt będzie spoczywać również na osobach czuwających nad dostępnością budynku i wydarzeń w nim organizowanych tzn. koordynatorka/koordynator dostępności oraz Biuro Projektowania Doświadczeń.

VII.4.2. Jakie zostaną wdrożone procedury przekazywania informacji, które trafiają z instytucji kultury do osób z niepełnosprawnościami i osób starszych, by zapewnić maksymalną dostępność komunikacji i informacji.

Dokładniejsze procedury związane z przekazywaniem informacji, które trafią od nas do osób z niepełnosprawnościami i do osób starszych, będzie można wprowadzać etapami wraz z wynikami badań dot. rozwoju publiczności. Do osiągnięcia tego celu potrzebny będzie jasny system informacji zwrotnej i rozbudowanie zasady wielości kanałów komunikacji. Przekazywanie informacji o wydarzeniach poprzez zakładkę *Dostępność* na stronie www oraz dostępnościowy newsletter to pierwsze pomysły, które pozwolą nie tylko na przekazywanie informacji, ale jednocześnie na rozwijanie publiczności nie tylko za pośrednictwem instytucji i NGO.

VII.4.3. Jakie zostaną wdrożone procedury przekazywania informacji, które trafiają do instytucji kultury od osób z niepełnosprawnościami i osób starszych.

Wraz z częstszym i aktywniejszym uczestnictwem osób z niepełnosprawności oraz osób starszych w życiu instytucji, niezbędne będzie opracowanie jasnego systemu informacji zwrotnej. Zbieranie informacji zwrotnej powinno stać się stałym elementem wszystkich wydarzeń, jednocześnie nie wykluczając zbierania informacji od osób odwiedzających nasz obiekt i niebiorących udziału w wydarzeniach. Procedura zbierania informacji powinna spoczywać zarówno na dziale mającym największy kontakt z publicznością: dział gościnności oraz na działach tworzących ofertę: dział programowy i edukacji i przekazywane koordynatorce/koordynatorowi dostępności. Wszystkie zebrane wiadomości będą dostępne dla całego zespołu, a ewaluacja z nich wynikająca spoczywać będzie na współpracy działów edukacji, programowego i koordynatorki/koordynatora dostępności.

VII.4.4. W jaki sposób i jak często będzie weryfikowana efektywność wykorzystywanych sposobów i kanałów komunikacji z osobami z niepełnosprawnością i osobami starszymi.

Obecnie efektywność wykorzystywanych sposobów i kanałów komunikacji z osobami z niepełnosprawnościami oraz osobami starszymi nie jest regularnie weryfikowana. Plan weryfikacji zostanie opracowany we współpracy z ekspertami zewnętrznymi podczas planowanych badań publiczności.

VII.5. Sposoby badania potrzeb publiczności o szczególnych potrzebach

Proszę opisać w jaki sposób będą badane oczekiwania i możliwości osób o szczególnych potrzebach, proszę wskazać zwłaszcza te metody, rozwiązania, które będą nowością w działalności instytucji kultury. Proszę uwzględnić działania o

charakterze badawczym, animacyjno-badawczym czy sieciującym. Proszę opisać, w jaki sposób w planowane działania będą zaangażowani pracownicy i pracownice instytucji kultury, a kiedy będą wykorzystywani eksperci zewnętrzni.

Plan długoterminowy badań dostępności i potrzeb publiczności o szczególnych potrzebach (pięcioletni)

Naszym głównym celem jest stworzenie i wdrożenie kompleksowego systemu diagnozowania, monitorowania i poprawy dostępności w instytucji, w sposób inkluzywny, oparty na modelu społecznym niepełnosprawności.

1. Metody badawcze: ewaluacja i rozwój narzędzi diagnostycznych

Rok 1-2: Rozwój i testowanie narzędzi badawczych

a) Opracowanie i pilotaż narzędzi mixed methods

- Współpraca z ekspertami ds. dostępności w celu opracowania w pełni inkluzywnych ankiet i wywiadów (również w formatach ETR, PJM).
- Pilotaż narzędzi, analiza wyników i modyfikacja formularzy na podstawie uzyskanych danych.

b) Regularne obserwacje przestrzeni dostępnych

- Co pół roku przeprowadzanie etnograficznych obserwacji w przestrzeniach instytucji.
- Analiza wyników w połączeniu z innymi metodami badawczymi (triangulacja danych).

c) Wprowadzenie badań partycypacyjnych z użytkownikami

- Szkolenia dla pracowników instytucji i osób z niepełnosprawnościami jako współbadaczy (co-researchers).
- Realizacja badań z udziałem zespołów partycypacyjnych i opracowanie wspólnych rekomendacji.

Rok 3-5: Stała ewaluacja narzędzi badawczych i implementacja wyników

- Wprowadzenie badań longitudinalnych: monitorowanie zmian dostępności na przestrzeni lat.
- Adaptacja narzędzi w oparciu o zmieniające się potrzeby publiczności oraz nowe rozwiązania technologiczne.

2. Metody animacyjno-badawcze: zwiększenie udziału publiczności w projektowaniu dostępności

Rok 1-2: Testowanie metod angażujących publiczność

a) Warsztaty metodą design thinking

- Organizacja cyklicznych warsztatów z przedstawicielami różnych grup (osób z niepełnosprawnościami, osób starszych).
- Efektem warsztatów są prototypy działań i rozwiązań poprawiających dostępność.

b) Grupy pilotażowe

- Powołanie grup doradczych składających się z osób reprezentujących różne rodzaje niepełnosprawności.
- Regularne spotkania, podczas których omawiane są plany działań instytucji oraz wstępne wyniki badań.

c) Edycja mikrograntów poświęcona dostępności

Rok 3-5: Integracja metod animacyjno-badawczych z ofertą kulturalną

a) Badania w działaniu (action research)

- Wspólne projektowanie wydarzeń kulturalnych z publicznością oraz monitorowanie ich przebiegu.
- Dostosowywanie wydarzeń w czasie rzeczywistym na podstawie obserwacji i informacji zwrotnej.

b) Przeglądy dostępności na podstawie badań animacyjno-badawczych

- Publikacja raportów, zawierających opis działań animacyjno-badawczych i ich wpływ na jakość oferty

c) Rozwój dostępnej oferty realizowanej we współpracy z publicznością oraz profesjonalizacja uczestników edycji mikrograntów.

3. Działania sieciujące: budowa społeczności eksperckiej

a) Współpraca z NGO i lokalnymi organizacjami

- Nawiązanie stałej współpracy z organizacjami wspierającymi osoby z niepełnosprawnościami.

- Organizacja wydarzeń networkingowych, takich jak konferencje i warsztaty poświęcone dostępności.

b) Budowa sieci ekspertów

- Powstanie bazy danych ekspertów ds. dostępności (architektów, audiodeskryptorów, tłumaczy PJM itp.).
- Eksperti uczestniczą w bieżącej ocenie działań instytucji oraz w opracowywaniu innowacyjnych rozwiązań.

4. Rozwój systemu informacji zwrotnej

Rok 1-2: Projektowanie i wdrażanie systemu

a) Pilotażowy system informacji zwrotnej

- Testowanie wielokanałowego systemu zgłaszania uwag (kioski interaktywne, formularze online, media społecznościowe).
- Analiza zgłoszeń i opracowanie pierwszego rocznego raportu dostępności.

b) Szkolenia dla pracowników

- Warsztaty dla kadry instytucji na temat analizy i rozwiązywania problemów zgłaszanych przez publiczność.

Rok 3-5: Ewaluacja i rozwój systemu

a) Integracja z procesami decyzyjnymi

- Informacje zwrotne są włączane do strategii instytucji, a ich efekty są publikowane w rocznych raportach.

b) Promowanie systemu informacji zwrotnej jako narzędzia zmiany

- Organizacja kampanii edukacyjnych dla publiczności, podkreślających wartość zgłaszania problemów dla poprawy dostępności.
- Budowanie narracji o instytucji jako otwartej na opinie i gotowej do zmiany.

5. Ewaluacja i wdrażanie wniosków

Rok 1-2: Tworzenie ram ewaluacyjnych

- Opracowanie kryteriów sukcesu dla wszystkich działań badawczych i wdrożeniowych.
- Regularne spotkania zespołów badawczych w celu analizy postępów.

Rok 3-5: Długofalowe wdrożenie i konsolidacja wniosków

- Coroczna ewaluacja postępów i dostosowanie planu na kolejny rok.
- Publikacja pięcioletniego raportu podsumowującego, zawierającego dobre praktyki oraz rekomendacje dla innych instytucji kultury.

VII.6. Zidentyfikowane potrzeby

Proszę opisać, w jaki sposób będzie prowadzona identyfikacja potrzeb instytucji kultury w zakresie dostępności i które wcześniej odkryte potrzeby instytucji zostaną zaspokojone. Proszę krótko scharakteryzować powody podjętych decyzji oraz wskazać sposoby, techniki, które będą wykorzystywane w celu zaspokojenia tych potrzeb.

W planie długoterminowym widzimy przede wszystkim dwie najważniejsze potrzeby w postaci: oferty programowej i badań publiczności. Wraz z osiągnięciem co raz większej dostępności komunikacyjnej i architektonicznej, niezbędne jest zadbanie o ofertę kulturalną instytucji. Ofertę programową i edukacyjną możemy rozumieć jako ofertę stworzoną z myślą o osobach z niepełnosprawnościami i osobach starszych, ale jednocześnie nie pomijając procesu włączającego w wszelkie pozostałe wydarzenia organizowanie w instytucji i minimalizowanie barier. Partycypacja i aktywizacja osób z niepełnosprawnościami i osób starszych jest jedną z zidentyfikowanych potrzeb, a dostępność powinna być stałym elementem podczas procesu tworzenia wydarzeń. Zdajemy sobie sprawę, że obecnie kwestia zapewniania dostępności wydarzeń jest nierównomierna i nieregularna, a proces zwiększania dostępności jest często zależny od otrzymanych dofinansowań.

Drugą potrzebą z pewnością pomoże w rozwijaniu oferty kulturalnej instytucji są badania publiczności, bez których pierwsza potrzeba nigdy w pełni nie zostanie zrealizowana.

Zidentyfikowane potrzeby wraz z planowaniem i realizacją kolejnych etapów wdrażania dostępności mogą ulec zmianie.

VII.7. Inwestycje na rzecz dostępności

Proszę wskazać, jakie inwestycje na rzecz dostępności są planowane w instytucji kultury, w jaki sposób będą finansowane, kiedy będą realizowane?

Na ten moment ten punkt pokrywa się z planem inwestycji rozpisany w planie krótkoterminowym. Głównymi inwestycjami jest dalsze wyposażanie przestrzeni Młyna i Spichrza Mącznego w celu stworzenia docelowych przestrzeni: pracownie, laboratoria, sklep z pamiątkami itd. We wszystkich

przestrzeniach ważna jest kwestia zapewniania dostępności, którą koordynuje koordynatorka dostępności. Planowane inwestycje mogą wykraczać terminem poza plan krótkoterminowym i stać się częścią planu długoterminowego. Jednocześnie w oparciu o nabytą wiedzę i doświadczenie kadr instytucji w zakresie wprowadzania dostępności i pojawiające się nowe potrzeby inwestycyjne, Młyny Rothera będą kontynuować składanie wniosków w do programów *Kultura Dostępna*, *Kultura bez barier* oraz składać projekty inwestycyjne do samorządu miasta Bydgoszcz.

VII.8. Zidentyfikowane ryzyka lub szanse

Proszę opisać, jakie ewentualne niepewne zdarzenia (grupy zdarzeń) mogą mieć wpływ na założone w strategii cele (tu w odniesieniu do planu długoterminowego). Proszę wskazać zdarzenie, oszacować jego prawdopodobieństwo i wpływ na wdrażanie i rozwijanie dostępności w instytucji.

Proszę skrótkowo opisać możliwe działania, które instytucja podejmie, aby:

1. Minimalizować ryzyko wyływające ze zdarzeń;
2. Minimalizować prawdopodobieństwo zdarzeń.

Opis tej części strategii powinien zawierać odniesienia do procesów wewnętrznych oraz do otoczenia, w jakim znajduje się instytucja.

Zapewnianie dostępności to dla pracowniczek i pracowników instytucji kultury szansa na pozyskanie nowej wiedzy i umiejętności. Proces zapewniania dostępności instytucji to przede wszystkim postępowanie według wypracowanych standardów na bazie wiedzy i doświadczeń zespołu. Dostosowywanie oferty jest długim procesem, który wymaga oczywistych nakładów finansowych i zaangażowania pracowniczek i pracowników. Rotacja, która jest stałym elementem wielu zespołów, w tym i Młynów Rothera, jest ryzykiem, które może proces zwiększania dostępności znacznie wydłużyć np. poprawa dostępności wystaw stałych poprzez dodanie nowych ścieżek zwiedzania (z tłumaczeniem PJM, audiodeskrypcją, przyjazną sensorycznie itd.) wymagać będzie ciągłego przeszkolenia zespołu- głównie przewodniczki i przewodników po wystawie. Realizacja wydarzeń programowych i edukacyjnych również będzie wymagała przeszkolenia zespołu odpowiedzialnego za ich realizację. W celu minimalizowania ryzyka, że osoby z największą wiedzą i doświadczeniem w zakresie wprowadzania dostępności w instytucji, będą jedynymi odpowiedzialnymi za to zadanie, a pod ich nieobecność nastąpi niemożliwa do wypełnienia luka, niezbędne będzie m.in. cykliczne szkolenie zespołu oraz włączanie jak największej liczby osób w proces wprowadzania dostępności w instytucji. Włączanie powinno odbyć się najszybciej, jak tylko to możliwe, żeby ułatwić proces wdrożeniowy i odpowiednio rozłożyć siły całego zespołu.

Rozpoczynając dostosowywanie oferty programowej i edukacyjnej oraz tworzenie nowej i kierowanie jej do osób starszych i osób ze szczególnymi potrzebami, ryzykiem, które szczególnie może występować na początku, jest to, że nie od razu dotrzemy do docelowych odbiorców. Zdajemy sobie sprawę, że pomimo wcześniejszych współprac i projektów rozwijających dostępność, nie mamy stałego grona odbiorców wśród obu tych grup. Zapewnienie cyklicznej oferty i poprawa ogólnej dostępności naszego obiektu (bez barier architektonicznych, przyjazna sensorycznie), a także odpowiednio przeszkolony zespół, powinny odmienić tę sytuację. Ryzyko nie dotarcia do odbiorców lub nietrafienie z zaproponowaną ofertą będzie występować przez cały okres realizacji planu długoterminowego. Żeby zminimalizować to ryzyko kluczowym stanie się pozyskiwanie i analizowanie informacji zwrotnej, a także poszerzanie bazy odbiorców po realizacji każdego wydarzenia.

VII.8. Kryteria sukcesu planu wdrażania i rozwijania dostępności

Proszę opisać w jaki sposób będzie prowadzona ewaluacja, ocena podejmowanych działań na rzecz wdrażania i rozwijania dostępności. Proszę wskazać kryteria, dane, które będą zbierane i analizowane, by ocena była obiektywna, a zebrana wiedza służyła tworzeniu następnych krótko i długoterminowych planów rozwijania dostępności.

Cele i plany długoterminowe wymagać będą od nas weryfikacji i ewaluacji, żeby odpowiednio zaplanować kolejne działania oraz udoskonalić bieżące. W celu oceny i ewaluacji dostosowywanej oferty kulturalnej, będziemy prowadzić statystyki, które pokażą nam zainteresowanie wydarzeniami ze strony odbiorców oraz to, czy udało nam się dotrzeć z ofertą do docelowych uczestniczek i uczestników. W celu weryfikacji naszej oferty programowej i edukacyjnej przygotujemy również proste ankiety dla uczestników wydarzeń w celu sprawdzenia zadowolenia naszych odbiorców. Ocena wydarzeń programowych i edukacyjnych będzie mogła odbyć się dopiero po pewnym czasie, żeby zapewnić rzetelność statystyk i odpowiednią ilość zebranych feedbacków.

Wewnętrznie będziemy monitorować ilość wydarzeń, podczas których zadaliśmy o zapewnienie dostępności. Oznacza to, że przyjrzymy się jakie wydarzenia były dostępne i z jakich wypracowanych rozwiązań/dostępnych narzędzi skorzystaliśmy w ich realizacji. Będziemy jednocześnie monitorować, jak układają się proporcje wydarzeń z zapewnioną dostępnością w stosunku do wszystkich wydarzeń, które mają miejsce w instytucji. Podczas analizy będziemy zwracać uwagę, który obszar dostępności został przez nas najbardziej "zaopiekowany", a który wciąż wymaga poprawy.

Ważny będzie również proces obserwacji naszych odbiorców i zbadanie czy osoby starsze i osoby ze szczególnymi potrzebami odwiedzają naszą instytucję również indywidualnie, czy tylko w przypadku zaproszenia grupy zorganizowanej, w szczególności:

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

- uczestnictwo osób g/Głuchych, którzy nawet w przypadku zapewnienia tłumacza PJM rzadko pojawiają się na wydarzeniach, jeśli nie jest ono odpowiednio wypromowane w oddziale Polskiego Związku Głuchych w Bydgoszczy, co najczęściej ma miejsce przy okazji współpracy przy danym wydarzeniu;
- osób starszych, które uczestniczą w wydarzeniach najczęściej lub wyłącznie, gdy są one zorganizowane przy współpracy z Uniwersytetem Trzeciego Wieku lub Centrum Seniora.